

МИ І СВІТ

WE AND THE WORLD

Український

магазин

Nous
et le monde

Revue Ukrainienne

Editor:

M. Kolankiwsky
278 Bathurst St.,
Toronto, Ont.,
Canada

diasporiana.org.ua

25 с.

РІК 7

СІЧЕНЬ

1956

21

Редактор і видавець: Микола Колянківський

**Адреса для редакційної та адміністраційної кореспонденції (вплата
ірошай): M. Kolankiwsky, 278 Bathurst St., Toronto, Ont., Canada**

ЗМІСТ:

Ірод не вмер
Життя не змінилося
у Вифлеемі
Коли народився Христос?
За Різдво для дівізійників
Про Мізинську стоянку
Сестричка Женя
Є 54 мільйонових міст
З історії Гуцульщини
Радіоактивні ізотопи
Відвідини у друзів-дикарів
Світ такий малій сьогодні
Столиця, що їй 100 років
Циганські чародії
Чи треба колисати немовлят?
Так сходила зірка
Найкраща в світі
Вік Землі
Філателістика, шахи, хрестівка

РЕДАКЦІЙНІ ВІДДІЛИ:

**В Європі: Е. Деслав, Ю. Калинич
Париж, Франція**
**В Америці: Петро Павлович,
Нью-Йорк, США**

ПРЕДСТАВНИЦТВА

**AUSTRALIA: Fokshan Library and
Book Supply, 1 Barwon St., Glen-
roy, W. 9, Vic.**

**BELGIQUE: Ihnat Stachij, Esneux
en Liege**

**BRAZIL: Mrs. I. Lisynetskyj, Cx.
Postal 428, Ponta Grossa, Parana**

**ENGLAND: S. W. Shewchuk, 78
Kensington Park Rd., London,
W 11**

**FRANCE: Kolankiwskyj Mykola, 186
Bld. St. Germain, Paris VI, c. c.
876771**

**GERMANY: Fr. Emilie Gudz, (13a)
Zirndorf, Nbg. Schuetzenstr. 4/II**

ФОТО НА ОБКЛАДИНЦІ: Старенька гуцулка. — Скільки поваги, завзяття та гордості маюється в обличчі цієї володарки зеленої Верховини!

* * *

Річна передплата: для Англії та Австралії — 1 фунт, для Бельгії — 100 б. фр., для Франції — 1000 фр., для Німеччини — 10 ДМ., для Аргентини та Півд. Америки — 40 арг. пезів, для Півн. Америки, Канади і всіх інших держав — 3 ам. доларя. **Ціна одного числа: 25 центів.**

Ціна 1 стор. оголошень: 60 дол., пів стор. — 30 дол., чверть стор. — 15 дол., найменше оголошення фірм — 5 дол.

Authorized as second class mail, Post Office Department, Ottawa.

МИ І СВІТ

український магазин

Рік 7

1956

ч. 21

ІРОД НЕ ВМЕР

Інколи я запитую себе, що роблять ще діти поміж нами? Поміж нами, — людьми гніву, заздрості, гроша, людьми компромісів і компромітацій; поміж нашими афішами, нашими брудними романами і нашими фільмами: в цьому карнавалі гангстерів і легких жінок, що ж роблять вони, ці малі діти, такі небажані свідки Правди й Чистоти? Ці невинні погляди поміж нашими очима облудними й непевними? Ці безборонні істоти, що роблять вони в цьому світі, де кожний тільки й думає, як “себе обороняти”?

Але я помиляюся! Бо ж це саме таємниця Бога і тонкий секрет його Створення, що найменші і найбезборонніші з-поміж нас перемагають найзлобніших і наймогутніших. Мале вбоге небожа, що грається в своїй колисці ляль-

кою без обличчя, має перевагу над Диктатором і Мільярдером, бо воно, бодай, дає нам надію та розбуджує нашу тугу...

Тоді, коли великі люди інтригують, калькулюють, будують замки на піску, що ж роблять справжні пани світу? Вони сплять, обнявши рученятами шматяного ведмедика...

Так, найгрізнішим ворогом Тирана і Начальника поліції є мала невідома дитина, що в тій самій хвилині снить про ангелів. У 1956 році, як і в першому році нашої ери, найбільшим ворогом царя Ірода є новонароджене дитя, яке ще не відкрило оченят... Тож захищаймо його всіми нашими силами, всією нашою любов'ю! Бережім його “як зінницю нашого ока”...

I очевидною є правда, що її проклямує Міжнародне об'єднання опіки

Китайська Мадонна

над дитиною: "Дитина повинна знайти захист, не зважаючи на її расу, національність чи віровизнання". А я додам: ще й на соціальне походження!

Але ми не збираємося просити солодошців для дітей. Ми не готовємося русивими ангеліками прибирати різдвяні ялинки. Ми й не бажаємо, щоб любов близького обмежувалась тільки до прийняття бездомних сиріт; ми домагаємося пощади для

батьків: тих, кого ще лінчуєть у З'єдинених Державах Америки, кого муочать у тюрмах і на сибірських засланнях, кого експлуатують на невільничих роботах в Африці.

По роках окупації й війни, по десяттях роках фальшивого миру, немає людини в нашій генерації, яка могла б заперечити, що невинний сальоновий антисемітизм чи згуртування противників певної раси чи нації кінчається крематоріями і таборами заслання, які й сьогодні існують. Як говорить Євангелія: "Раніше ми були без гріху, а тепер ми залишилися без оправдання..."

Злочинці, що посеред тортур вийняли серце дитині в одній із лікарень Північної Африки; німецькі есеси, що гналися за жидівськими дітьми, щоб вкинути їх у газові камери; партизани, що забирали грецьких дітей, щоб виховати їх в ненависті до їхніх батьків, енкаведисти, що виривають батьків з дрібними дітьми серед студені з Рідного Краю, засуджуючи їх на повільне конання в холоді й голоді, — всі ці люди виво-

дяться із тієї самої породи: породи Ірода, що на лихо передається з покоління в покоління.

Тож уважаймо! Ірод не вмер. Що більше: він — цар Ірод дрімає в кожному з нас і багато разів кожний з нас мусить докладати героїчних зусиль, щоб присмирити його в собі.

Єдиний Бог може тим самим серцем приняти ката його жертву. Але ми, земські люди, мусимо вибрати: раз на все вибрести — поміж Невинностю і Тиранією, поміж Чистотою і сповидною Політикою! Вибрати поміж Жанною д'Арк і її суддями, поміж Іродом та Ісусом...

За Жільбер Себроном

ЖИТТЯ МАЛО ЗМІНИЛОСЯ У ВИФЛЕЄМІ

Якщо відвідаєте сьогодні Вифлеєм, то бачите, що життя мало там змінилося від часів народження Христа. Так само йдуть дорогами чоловіки побіч ослів, що везуть на собі жінок, дітей і клунки. Ті самі мелодії виграє на сопілці пастух, доглядаючи свого стада.

За часів Христа Вифлеєм був

торговельним містом для селян, особливо для бедуїнів із Сходу та Півдня. Так воно залишилося й досі. Сьогодні, як і за царя Давида, стоїть там загорода, де бедуїни заганяють свої стада. Мабуть, у такій самій загороді знайшла собі притулок св. Родина.

Вифлеєм має нині біля 10.000

Сьогодні на площі
Народження Христа
у Вифлеємі

населення, що у великій більшості є християнське. Серед лісу церковних веж є тільки один-однісінський мінарет. Доми всі муровані з каменя і багато з них тямлять ще дуже давні часи. Вулиці такі вибоїсті, що важко проїхати автом.

Як і за часів Христа, мешканці Вифлеему живуть із випасу овець та з плекання оливок. І досі пастирі йдуть із сво-

їми стадами тими самими оболонями, де колись звістив пастухам ангел народження Божого Дитятка.

Є сьогодні навіть втікачі — араби, що були змушені опустити свої оселі в Ізраїлі. Вони живуть під шатрами у Вифлеємі. І не одна дитина вже народилася у Вифлеємі в таких самих обставинах, в яких колись прийшов на світ Син Божий.

КОЛИ НАРОДИВСЯ ХРИСТОС?

Вступаємо в 1956 рік, себто в 1956 рік від народження Христа.

Мабуть небагато є поміж нами таких, які знають, що це обчислення не є точне. Встановлене воно монахом Діонізієм Малим, що жив у Римі в VI сторіччі.

Спираючись на євангельський текст (св. Лука III, 1, 2), Діонізій прийшов до висновку, що Іван Хреститель почав проповідувати в 15 році правління Тіберія, себто 782 року римської ери, а Христос — на один рік пізніше. В іншому місці св. євангелист Лука (III, 23) говорить, що Ісусові було 30 років, коли він хрестився. Отже Діонізій Малий вирахував, що Христос народився в 754 році від заснування Риму.

На жаль, Діонізій, знаючи, що Христос народився за часів царя Ірода, не зінав, що Ірод помер перед 754 роком, бо це вказало б Йому на неправильність його обрахунку.

Розгляньмо цю справу докладніше.

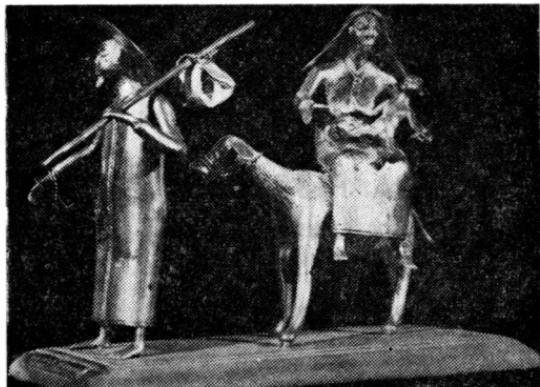
Тіберій почав правити Римом не після смерті Августа, а ще за його життя (від 765 р.). Август помер у 767 році.

Отже 15 рік правління Тіберія слід рахувати не від 767 року, а від 765 року. То ж виходить, що св. Іван Хреститель почав проповідувати на два роки раніше, а саме в 780 році рим. ери. Думають, що було це в листопаді чи грудні 27 року після нашої ери, а Ісус хрестився в Івана Хрестителя коло 28 січня 28 року. Згідно євангелія св. Луки, було йому тоді приблизно 30 років. Точних дат св. Лука не подав.

Якщо прийняти, що всі роки подані св. Лукою правильно, то й тоді народився б Ісус Христос на два роки раніше нашої ери, тобто в 752 році римського числення.

Але ж ми маємо й інші дані, які допомагають точніше встановити рік Різдва Христового.

**Втеча до Єгипту,
африканська різьба**

Усі знаємо, що ця велика подія відбулася за царя Ірода і що за нього відбулася також втеча святої Родини до Єгипту.

Історично доказано, що цар Ірод помер у 750 році рим. ери, отже в четвертому році перед нашою ерою, яку Діонізій починає від 754 року. Коли цар Ірод помер, було дитяткові Ісус біля двох років, отже Христос народився в 5 чи 6 році перед нашою ерою. Правдоподібніше це був рік шостий. Коли б не похібка монаха Діонізія, то ми мусили б святкувати нині, ма-
бути 1962 рік.

Щодо дня народин Христових, то день 25 грудня устійнився по традиції біля 350 ро-

ку, але точна дата невідома.

Того, хто ближче цікавиться питанням часу Різдва Христового, відсилаю до книги відомого французького історика Церкви й академіка Даніеля Ропса, твори якого стали настільною книгою французького духовенства й вірних. Ця книга зветься: Daniel Rops, "Jesus en son temps", видання книгарні Artheme Fayard.

Вона вийшла вперше в 1944 році і безперестанно перевидається. Видання з 1951 року, що його має в себе автор цих рядків, є 444 з ряду. Існує також переклад на англійську мову.

Д-р В. Сенютович Бережний

МАВПА ВРЯТУВАЛА ДИТИНУ

На березі річки Паясвамі, біля Чітракут в Індії, гралася недалеко від матері мала дитина. Нараз, через неувагу, вона впала у глибоке і рвучке русло. Нещасна мати, ранячи ноги об каміння, кинулась її доганяти. На краю розпукні індійка помітила, що швидше від неї перескакує по гіллі дерев мавпа. Спустившись на галузі посеред річки, мавпа скочила у воду, схопила дитину і випливши на берег поклала її перед онімілу від щастя матір.

Л. Івченко

ЗА РІЗДВО ДЛЯ ДИВІЗІЙНИКІВ

В листопаді 1945 року для нас, що працювали в Українському Червоному Хресті, тоді вже переіменованому на Санітарно - Харитативну Службу (СХС), стало ясно, що більшість дивізійників у Німеччині зібрано в таборі в Авербаху. Треба було нав'язувати реальний зв'язок з ними без залізниць і без регулярної роботи пошти. Я, як завідувачка відділу допомоги полоненим, вирішила поїхати до Авербаху і на місці встановити контакт і точно вияснити ситуацію, тим більше, що деякі батьки, які про дістались туди на власну руку, нарікали на Німецький Червоний Хрест.

Розшукано вантажне авто, що мало перевозити якусь родину кудись за Нюрнберг, і умовлено, що воно довезе нас до Фюрту. Нас — це значить мене і п. Романа Данилевича, що ще у Львові працював у відділі допомоги полоненим (тоді тим, що опинились в полоні у Німців). Він часом привозив партії звільнених полонених до Києва і заходив до нас, в Український Червоний Хрест, де я теж завідувала відділом полонених.

Ізда не була надто приемна: весь час мело снігом, дорога

йшла то вгору, то — ще гірше — згори, меблі над нами і навколо нас хиталися і торохтили, а мішки з хлібом, що його ми везли полоненим, весь час скочувались нам на голови з якихось шаф. До того ж, наше авто часто звертало вбік, коли назустріч мчало згори якесь зустрічне авто, переважно американське, бо вояки тішились нагодою швидкої їзди, поки ще не встановлено правила і порядку.

Ночували ми в якомусь гастроштетте, де нам дали на карти штамгеріхт — звичайну в тих часах брюкву — а на другий день надвечір ми були вже у Фюрті, в редакції газети "Час", що тоді ще тільки починала вибуватися в люди, підштовхувана дружніми зусиллями редакторів — Р. Ільницького і М. Колянківського (який, як бачимо, так і не може видихатися видавничої бацилі).

Знайомий п. Р. Данилевича, д-р Роман Смик улаштував нам авто, і наступного дня ми, взявши одну з "часівських" пань за перекладачку, рушили в Авербах.

В Авербаху нас довго сторо жа відсидала до Німецького Червоного Хреста, але ми таки стояли на тому, що мусимо по

бачились з полковником, який завідував усім табором. Нарешті з'явився і полковник. Ми показали йому наші посвідки. де було написано, що СХС є під опікою Греко-Католицької Візитатури, і першим його питанням до мене було:

— Чи ви приїхали з Греції, чи живете в Німеччині?

З цього вже можна було бачити, як важко буде пояснити йому коротко всю складну українську справу, причини творення Дивізії, різницю між нашими хлопцями і ЕсЕсами і т. п.

Але, як і всі американці, він був доброго серця — і запевнив нас, що люди харчуються добре, при чому особливо просив нас не присилати більше хліба (наші мішки висипано в передпоку — і побиті та поламані буханки вивернулись там в усій красі). Що ж до окремих передач — пакунків, листування, побачень, відокремлення наших хлопців від німців — про все це ми мали дістати дозвіл в головній кватирі в Бад-Гольці, якої накази він тільки виконував.

З тим нам і довелось вернутися.

Через якийсь час після повороту з Авербаху, почали ми організовувати подорож до Бад-Гольцу. Цього разу зі мною їхав інж. Арсеній Шумовський, що говорив англійською мовою, а повіз нас своїм автом тоді ще студент Новаківський, що тепер мешкає в Торонті. Моя тодішня помічниця, п. Галина В'юн, тимчасом звернулася вже

УКРАЇНСЬКА
ХЕМІЧНА ПРАЛЬНЯ

CUDA CLEANERS And DYERS

3186 Dundas St. W., Toronto
Tel. PO. 2-8805

дешево і швидко вичистить
Ваше вбрання, плащ, ковдру
і все потрібне!

Речі забираємо і доставляємо до домів. Тільки потелефонуйте!

Користайте з послуг української фірми!

до делегатури Жіночого Об'єднання в таборі Карльсфельд, біля Мюнхену, щоб готували пакунки.

В Бад-Гольці, по перевірці документів, нас привели під кімнату I-го лейтенанта Джонсона (імени я не записала, бо й не знала ще тоді, що в Америці живе така силенна сила Джонсонів).

Лейтенант прийняв нас дуже холодно, майже сердито. До кімнати не запросив, а вийшовши в коритар, де ми чекали, мотнув нам головою, що б ішли за ним, і повів нас в іншу величезну кімнату, всю заставлену друкарськими машинками. За кожною машинкою сидів чоловік в американській уніформі — очевидно з тих спритярів, що зуміли не піти на фронт. До одного з них підійшов наш лейтенант Джонсон, сперся на стіл і сказав, зневажливо хитнувши в мій бік головою:

— Прийшла просити за Есесів!

Так він і лишився стояти там, а ми стояли перед ним, і яка сотка пар очей дивилась на нас із зневагою та майже з ненавистю, яку тоді викликало слово Есес. Далі почав говорити інж. Шумовський, і хоч я дуже слабо знала тоді англійську мову, але могла легко стежити за розмовою, бо ж усі питання ми з інж. Шумовським обговорили наперед. Лейтенант на все, що йому говорив інженер, відповідав одним словом:

— Ноу!

Бачучи, що з усіх наших плянів і надій нічого не буде, я попросила п. Шумовського перевістися лейтенантові, що я про-

СТОП! ПРОБАЧТЕ, ЩО СПИТАЮ ВАС, ЧИ ВИ ВЖЕ ЗАПЛАТИЛИ ПЕРЕДПЛАТУ НА ЦЕЙ ЖУРНАЛ?

шу дозволу передати хлопцям пакунки на наше Різдво, 6 січня, а якщо він відмовиться, то я прошу його написати мені ясно причину — чому і на якій підставі люди мають бути по забавлені Різдва.

Після цього лейтенант сердито буркнув, що ми можемо передати Різдвяні пакунки, але списків полонених в Авербаху він нам не дасть.

Так ми й поїхали майже ні з чим.

Але ми вже мали чималу кількість списків тих хлопців, що

були в Авербаху. Привозили їх нам рідні полонених, що не шукали як ми, прямих і офіційних способів, а діяли всемогутніми в той час "трьома ША" — "шнапс, шпек унд шине медхен" — і діставали від своїх синів, братів чи чоловіків маленькі записочки, де завжди було ще пара імен інших хлопців. Отже, ми вирішили, що передамо вдвое більше пакунків, ніж ми мали прізвищ на списках — і таким чином бодай приблизно може вгадаємо.

I коли, повернувшись з Бад-Гольцу, я поїхала зараз же ввечері до Карльсфельду (що був зараз же під Мюнхеном), то там жінки вже пакували в пакунки те, що позбирали в таборі і вимантачили від щедрої ще тоді УНРРА. Пакунок переходив від пані до пані, а остання вкладала в уже спаковане чимале картонне пуделко гілочку ялинки, — як символ і пригадку про те, що вже Різдво, перше Різдво по війні — та що й для наших хлопців має прийти на землі спокій, між людьми благовоління."

Українські радіослухачі

Слухайте кожної неділі в год. 8.30 — 9.45 вранці мистецької української радіопередачі

ЮРІЯ ЛАВРІВСЬКОГО

на хвилі W. W. O. L. — 1120

ПРО МІЗИНСЬКУ СТОЯНКУ

Нещодавно повернулася до Києва палеолітична експедиція Інституту археології Академії наук УРСР, яка разом з Інститутом зоології продовжувала розпочаті в минулому році археологічні розкопки залишків стародавнього поселення кам'яного віку в селі Мізині, Понорецького району на Чернігівщині. В експедиції також брали участь співробітники Київського історичного музею та Державного університету імені Т. Шевченка.

— Це поселення первісних людей, — розповідає керівник експедиції, кандидат історичних наук І. Г. Шовкопляс, — існувало біля 30 тисяч років тому. Відоме в науці під назвою Мізинської палеолітичної стоянки, воно було випадково відкрите під час земляних робіт ще на початку ХХ століття і неодноразово розкопувалося. Проте недосконалість наукової методики досліджень і неглибокий речознавчий підхід до розкопок не дозволили дослідникам зрозуміти історичне значення стоянки.

В цьому році експедицією розкопано біля 400 квадратних метрів площі стоянки, на якій на глибині 4-6 метрів від сучасної поверхні виявлено й досліджено ряд важливих господарських, житлових і побутових

комплексів, а також здобуто понад 20 тисяч різноманітних речових знахідок, що досить повно характеризують господарську діяльність, життя, побут і культуру її стародавніх мешканців.

Найголовнішим із досліджених експедицією об'єктів було довготривале зимове житло, при спорудженні якого поряд з деревом використано велику кількість великих кісток мамутів та північних оленів. На підлозі житла, під завалом кісток, виявлено багато знарядь праці з кременю та кісток, виготовлених стародавніми людьми, прикрас із бивня мамута та морських черепашок, скупчення мінеральної фарби, місце розведення вогню тощо.

Особливий інтерес викликають знайдені в житлі два уламки бивня мамута, опрацьовані у вигляді схематичних людських фігурок. Це, напевне, були своєрідні ідоли, яким поклонялися жителі стоянки. Навколо житла виявлені рештки кількох інших стародавніх будівель. Крім того, відкрито шість, трохи заглиблених в землю, вогнищ із залишками кісткового і дерев'яного вугілля.

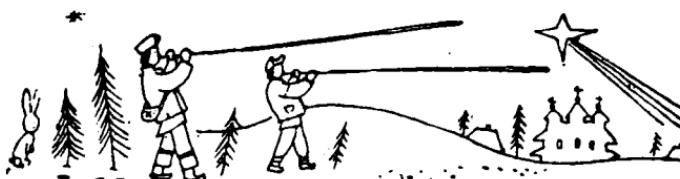
На стоянці зібрано багато виробів з кременю та кісток.

Вивчення здобутих речових матеріалів і одержані при цьо-

му наукові спостереження дають підстави твердити, що Мізинська стоянка була добре обжитим поселенням первісних мисливців на мамутів, північних оленів, диких коней, зубрів та інших тварин, які водилися тоді на її околицях. Полювання становило основну галузь господарської діяльності. М'ясо тварин споживалося, шкіри йшли на вкриття будівель і виготовлення одягу, кістки використовувалися як будівельний матеріал і паливо. На деяких тварин, таких, як вовк і пісечник, люди полювали лише ради хутра, і їх м'ясо не споживалось. Про це свідчать зна-

хідки нерозчленованих кістяків цих тварин. Значну групу західок становлять пластинки і уламки бивнів мамута, прикрашені геометричним орнаментом, вирізьбленим з допомогою кремінних знарядь.

Особливої уваги заслуговують на стоянці морські черепашки, що походять з берегових відкладів Чорного моря. Майже всі вони просверлені і нанизуються як намисто. Наявність їх на Мізинській стоянці, розташованій на віддалі кількох сотень кілометрів від Чорного моря, свідчить про досить значні зв'язки її мешканців з цими віддаленими районами.

ВІЙНУ І УПАДОК КОМУНІЗМУ ВІЩУЄ АСТРОЛОГ

Кров, сльози, знищення і упадок комунізму — заповідає на найближчі роки пакістанський астролог Пінгаль Реді, який здобув собі славу, сказавши кілька тижнів наперед, що княжна Маргарета не вийде заміж за капітана Тавзенда.

За словами астролога, в 1956 році покинуть Москву амбасадори вільного світу. В листопаді 1956 року вибухне військова революція в Східній Німеччині, а також під час цього року від-

будеться низка револт у Сполученому Союзі. У вересні 1957 року почнеться світова війна.

Вінстон Черчіл стане у проводі англійського уряду, а Гітлер вирине зараз з початком війни, повернувшись з Японії.

У 1959 році — каже Пінгаль Реді — атомові бомби знищать одну шосту частину світу і принцеса Маргарета стане королевою.

СЕСТРИЧКА ЖЕНЯ

У бою під Мирогощами мене поранило. Відламки ворожого стрільна влучили в голову й ногу. Хто й як витяг мене з поля бою, не тямлю. Я опритомнів аж в дорозі до лікарні. Був за-бандажований, боліла голова, пекло й рвало ногу. Я був увесь, мов у вогні.

— Буває гірше, вигоїться, не журіться, поручнику! — потішав мене лікар, відсилаючи в запілля до основного лікування.

У лікарні був я понад два місяці. Спочатку сестричка-жалібниця годувала мене через гумову рурку, старанно допомагала при перебандажуванню, часто відвідувала мене й пильнувала.

Була дуже молоденька, може 19 років — не більше, інтелігентна, завжди усміхнена, рухлива мов пільний коник, читала нам книжки, газети, жартувала, називаючи нас "вуйками".

Розказувала нам різні новинки, інколи якісь пригоди, що їх ми радо слухали, хоч були вохи зовсім подібні до казок Ше-херезади з 1001ночі. Ті часті зустрічі і її зичливість викликали в нас до сестрички Жені ширу симпатію.

Лежало нас 5 молодих старшин. Кожний з нас, потайки один від одного, шукав у сестрички більшої до себе уваги, хотів будь-чим прислужитися; кожний був заздісний, коли

сестричка була до іншого привітніша, з кимсь більше говорила.

Сестричка Женя не була гарна, її черти лиця не були зовсім правильні, але її привітність, лагідна усмішка, гарні й добри очі, віддані свому ділу, зворушували нас і з'єднували пошану й вдячність до себе.

І я дивився за нею, шукав зустрічі й бажав вичитати все-все, що могли сказати її милі очі.

Я думав про неї на самоті, серед ночі, Бог знає, чого хотів... Але мої сподівання бодай маленької взаємності були даремні. Я злостиився, ревнував.

Я відчував, що її було жаль мене: жаль, що маю на лиці обридливий, незагоєний, червоний рубець і що кульгаю на ногу. Але, рівночасно я бачив, що сестричка мене уникає.

Ця її холодність і байдужість не дали мені відваги відкрити її своє серце.

Передчасно постарається я про відпустку, вийшов додому, а опісля на фронт. Ні слова про мій біль. Ні слова про прощанні.

Аж у 17 місяців після цього команда полку дісталася від Н. Н. польової лікарні з Дубна листа такого змісту:

"Управа польової лікарні, виконуючи останнє бажання сл. п. сестри-жалібниці Євгенії X.,

що 3 грудня померла на плямистий тиф, пересилає поручників Вашого полку п. П. О. долучений пакет."

На залякованій коверти було написане її рукою: "Поручникові П. О. передати по моїй смерті".

Я розірвав дрижачою рукою коверту, що з неї вилетів за-

писник і лист: "Вам бракувало відваги, а мене зупиняли мої обов'язки. Хай оцей щоденник буде спізненою розв'язкою. Беру від Вас старшинське слово чести, що, прочитавши, спалите його і ніхто не дізнається про його зміст. Вам прихильна Е.Х."

П. О.

Є 54 МІЛЬЙОНОВИХ МІСТ

Першими мільйоновими містами на світі були старовинні Нініва, Вавилон і Рим.

Сьогодні маємо 54 міста, що їхне число мешканців переходить мільйон.

В Австралії є Мельбурн і Сідней, кожне приблизно по 1.500.000 населення.

В Африці: Каїро (понад 2 міл.) і Александрія (прибл. 1 міл.).

В Америці є 12 великих міських центрів, з цього 7 у Півн. Америці, три в Центральній і два в Південній. У ЗДА є Нью-Йорк — найбільше місто світу (11 міл., з того 8 міл. в центрі, решта на передмістях), Чікаго (3.600.000), Філадельфія (2.100.000), Лос Анджелес (2 міл.), Дітройт (1.900.000). У Канаді: Монреаль (1.400.000) і Торонто (1.100.000).

У Центр. Америці: Мехіко (2,350.000) і Сао Павльо 2.050.000) та Сантьяго де Чіле (1.400.000).

Є 20 великих міст в Азії, з яких найбільше Токіо з 6.280.000 мешканців. Далі йдуть японські міста: Осака (1.960.000),

Кіото (1.100.000) і Нагоя (1,030.000). Всі вони відмінні від інших світових міст. Це наче великі села, але стиснені докупи, без будь-якого центру. З інших мільйонових міст їх де-шо нагадують Буенос Айрес в Аргентайні (4,400.000) і Ріо де Жанейро в Бразілії (2.100.000), що теж є тільки нагромадженням менших осель довкола старовинних фортець.

Другим щодо кількості населення містом Азії є Шангай (5,500.000, тому 20 років було на 2 міл. менше). За ним іде Джакарта — столиця Індонезії (понад 3 міл., а в 1930 р. було всього 500.000), Калькута (2,100.000), Пекін (понад 2 міл.) і Гон-Конг (1.800.000).

Назвім ще Тієн-Тсін (1.790.000), Сайгон (1 міл. 600 тис.), Кантон (1 міл. 500 тис.), Бомбай (1 міл. 490 тис.). Ган-Кео в Китаї і Сеуль в Кореї мають по 1.450.000 мешканців. Вкінці Мадрас, Нанкін, Манія, Тегеран і Каракі мають трошки більше як по одному мільйонові.

В Європі є вісімнадцять великих центрів, а між ними пер-

ший — Лондон (8,660.000); опісля йдуть Паризь (5,100.000), Москва (4 міл. 500 тис.), Берлін (4 міл. 400 тис. перед війною, а тепер біля 2 міл.), Ленінград (3,300.000), Гамбург, Мадрід, Будапешт і Віденсь (від 1,5 до 2 міл.), Глесгов, Бірмінгем, Барселона, Букарешт, Істан-

бул, Атени, Неаполь, Міляно і Рим (всі дещо понад 1 міл.).

Штучне виголоджування, вивози та воєнні втрати не дали досі ввійти в громаду мільйонових міст столиці України — Київу. Його населення вже від 30 років не збільшується (біля 850.000).

ЯКЩО ХОЧЕТЕ ДОВШЕ ЖИТИ, ОДРУЖУЙТЕСЯ!

Статистичні бюра ствердили, що смертність неодружених є багато вища від смертності одружених.

Поміж 30 і 50 роком життя вмирає двічі більше неодружених. У віці 35 років одружений має можливість жити 6 років довше від неодруженого. У віці 55 років все ще має він перевагу трьох років життя.

Звичайно, що мається тут на увазі здорових людей, бо хворим часто супруже життя є шкідливе і погіршує стан їхнього здоров'я.

ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ

Щоб правильно запрасувати штані: — Складіть рівно один до одного бічні шви і тоді прасуйте.

Щоб вигостріти ножиці: — Крайте ними "рашпапір" (папір зі склом).

Зваління під курком можете зістругати жиляткою; воно краще усувається, якщо напередодні намочите його оцтом.

Ваша пічка перегрілася: — Покладіть разом з печивом посудину з холодною водою.

Щоб не плакали очі, ріжучи цибулю: — Запаліть сірника, як трохи погорить, загасіть і спаленою частиною візьміть в уста, тоді ріжте цибулю — не будете плакати.

ТАК КУПУЮТЬ СВОЮ ПРЕСУ ЯПОНЦІ

В Японії появляється три щоденники, що з них кожний має наклад поверх три мільйони примірників. Тираж усіх часописів має 30.000.000 мільйонів примірників. Кожного дня продається у Японії 224 газети й журнали на 1000 душ населення.

Велика кількість покупців дає змогу редакціям вдерживувати величезний штаб репортерів і співробітників (одна з газет має 6.000 працівників), та користуватися найновішими засобами техніки (власні телефонні сполучення, найшвидші літаки, власні радіовисильні тощо).

З ІСТОРІЇ ГУЦУЛЬЩИНИ

Та земля, де живуть тепер гуцули, була заселена від непам'ятних часів. На це вказують ті останки старовини, що їх находять на Гуцульщині й по всьому Покутті. Так, наприклад, в Микуличині знайдено кам'яне знаряддя. У Слободі Рунгурській викопали сокиру й ніж з міді, в Текучі, на присілку Гнилиці, часто виорювали римські гроші. Все те свідчить, що від дуже давніх віків у гуцульських горах жили люди та

що туди проходили торгові дороги із Закарпаття.

Що в тих горах вже давно живуть гуцули, це піznати з їхньої мови, яка виявляє дуже багато старовинних слів, з їх побуту, старих звичаїв, з їх вірувань тошо.

За княжих часів уся Гуцульщина належала до Галицької держави. І то не тільки галицький бік, а й Закарпаття і молдавська сторона, бо наші князі дбали про те, щоб карпатські переходи тримати в своїх руках. Всі наші верховинці були тоді під одною владою, під своїми князями.

У тих часах головним осередком Покуття була Коломия. На підгір'ї, в околиці Косова, Делятина й інших містечок були великі соляні джерела, з яких зваричі виварювали сіль. Ту сіль вивозили тоді далеко на всі сторони, навіть до Києва. Князь Данило призначив доходи з солі на воєнні потреби, утримував з них своє тяжко-збройне військо, оружників. Поволі заселювалися і гірські долини. Люди осідали там охоче, бо в лісах і на полонинах вигідно було випасати худобу й вівці.

Як занепала галицька держава, за Покуття пішла боротьба поміж Молдавою і Польщею. Місцевий народ старався використати цю війну для себе і

Гуцульські діти

Весілля на Гуцульщині

здобути собі кращу долю. Гірське населення було свободне, незалежне і радо йшло на всі воєнні пригоди.

В 1490 р. славне було повстання Мухи. Це був селянин, але бувалий у світі, "до зброї і до бою завзятий". Він зібрав у горах велику ватагу, до 9.000 люда, і нападав на Покуття й дальші околиці, доходив аж під Галич та Рогатин. На нього зібралося шляхетське військо й розбило його над Дністром. Муха ледве живий втік, а згодом видала його зрадою якась жінка. Його вивезли до Krakova і там він помер у в'язниці. Помічниками Мухи були шляхтичі з Березова: Гринь, Іван, Василь, Петро, Григорій Berezivskyi. Зате король відібрав їм їхні землі.

У 1491 році появився в горах ватажок Андрій Барул з Молдавії, що звав себе дідичним во-лодарем галицької землі і прогожував, що відбере її в поляків; він попав у неволю.

Верховинці нераз допомагали молдаванам у війні проти Польщі. Так улітку 1509 року молдавський воєвода Богдан увійшов у Галичину, до нього пристав великий гурт української шляхти, а передусім знову шляхтичі з Березова — Григорій, Сенько й Івасько Березівські. За це король проголосив їх зрадниками і забрав їх маино. В 1530 році, під час нового походу молдавського воєводи на Галичину, знову багато українців пристало до молдаван, з якими лучила їх віра.

За Хмельниччини народне

Перший з права: сл. п. Микола Арсенич - Березовський (в окулярах)

повстання пішло глибоко в гори. На Покутті головним повстанським провідником був Семен Височан з Отинії, а його помічником — Лесь Березівський з Березова. Селяни попалили тоді всі підгірські двори і подалися збройними ватагами далеко на доли. Тоді неодин гуцул пристав до козацького війська та з козаками мандрував далі, аж на Придніпрянщину. Нераз і на Лівобережній Україні поселювалися ці "коло-мийці", як там звали гуцулів.

Так Гуцульщина вміла відгукуватися на важні історичні події, — верховинці завжди вірно служили своїй державності і свому народові.

Згодом, у XVIII ст., коли на довго припинилися змагання за

державну незалежність, буйна вдача синів гір проявилася у виступах опришків. Прізвища Дрозденка, Нестера, Пискливо-го, Довбушука, Баюрака і Бойчука грізною славою покрили Чорногору. Хоч опришки були жорсткі й без милосердя грабували всіх, то гуцули бачили в них своїх заступників і mestників та в піснях і казках славили їх діла, бачили в них борців за свободу.

У нових часах велику вагу для Гуцульщини мав Січовий рух. У Січах гуцул вчився національної свідомості й карності, заправлявся до військового ладу й самоуправи. Коли ж прийшла світова війна й почав-

Гуцул з люлькою

лася боротьба за незалежність, тоді в перших рядах українського війська йшов славний Гуцульський курінь, що його одним з командирів був Гриць Голинський з Березова Вижнього.

Майбутній історик збирає матеріали про участь гуцулів у славетних рядах УПА. Вже тепер знаємо про численні геройські бої повстанців у гуцульській Верховині. Село Березів і тепер підтримало традицію жертовної боротьби за незалежність. Звідтіль був родом

діяч-революціонер Микола Арсенич-Березовський, член Краєвого проводу ОУН, що згинув враз з дружиною в 1947 році. Там виконано також смертний присуд на зрадників — публіцистові Вол. Галанові, хоч за його смерть большевики повісили опісля двох інших "березунів". Ale терор окупанта напевно не зломить геройського духа цього лицарського українського племені, що свободу свою і народу цінить вище свого власного життя.

I. K.

Ст. Вінценц

ЛИСТОК З НЕБА

Добре то знати, що у нас люде з первовіку знають тай богато про то повістують: що наша с'єта Богородичка плаїками гірськими ходи тай листочки людем чіємним розноси. Єкіж листочки? Листочки з неба, що їх Божий Ангел угадує тай пише, а сам Господ С'єтий лиш то одно йму каже:

"Пиши, пиши, синку, сміло, то слово є вірне, правдиве".

Недавно такий листок до нас

вийшов: що ми люди є власніст тай худоба Господня, тай то нас має хоронити, бо хто ж посміє на Господню худобу посегнути або замахнутися!

Худоба си з того дуже зрадовала тай так у ній кров закіпіла, от ек би гірські потоки в льоду си звільнили, его розсадили тай загомоніли весело. Весна! Лиш тоті пастирі наші єкос си, братчіку, зажурили: що ж тепер буде? Худоба Гос-

Станіслав Вінценц, автор прекрасної і найповнішої досі студії — своєрідної епопеї про Гуцульщину — "На високей полоніні" (перший том вийшов ще в Краю, а тепер тут перевиданий; два дальші томи незабаром появляться друком), дарма, що пише польською мовою, може сміливо вважатися українським письменником, бо виріс і ввесь час жив у нашій Верховині. Ми широко вдячні Авторові, що передав для "Ми і Світ" цей твір-мініатюрку, написаний в стилі популярної літератури "Листів з Неба" для української молоді, гуцульським говором.

Хрест
на Верховині

подня, то так, але хто ї знає, може екас норовиста, своєвільна, тай по своєму лиш гуляти хоче. А істочки і годуватиси? Де там! Бо то худоба гірска, з найліпшого, острого роду, горюча ек вагра з єлівця, лищ штрикала би, пляами тай бердами, тай навіт пропасті їй перескочіти, то просто маха. Она би з одного маху і ворога найгіршого, медведя, на роги брала. Она би просто до неба штрикала, бо так она собі каже: "Ми просто Божа худоба, ми самі ліпше знаємо, що нам потреба, а пастері не мають си мішеті".

Тому, братчіку, тоті пастирі любезні ели в рукаві поплакувати тай Господа тихонько прости. Не сміют, не сміют, але так потихоньку молетси, от ек би шептали: "Господи С'єтий! Слава Вам вічна. Ви так тово отверто сказали ек би грім с'єтий заграв тай ударив, так голосьно, що й худоба Ваша зачюла, а тепер що буде? З того нам біда найгірша, бо хот' ніхто замахнутиси на Вашу ху-

добу не посміє, але худоба тата сама себе марнує, бо їсти не їст, тай пити не п'є. Лиш би з цеї бідної, темної землі просто до неба штрикала. Що ж нам тепер робити, нам бідним пасттирям?"

Тай на тоті слова Господ С'єтий вперед помовчев, а коли побачив, що вни си дуже журе, лиш засмієвsi тихонько: "Мій, мілій пастирю Петре, тай ес повен журби, тай ви інші пастирі, не журітси так відразу! Бо від великої журби до розпуки блиско, а потому й до гріха недалеко. То одно зрозумійт, що ек худоба тово мое слово громове зачюла, що вна моя, то от ек трошки горівчена стала, ек би си впила від великої радості. Тому не дивуйтесь тай гніва на ні не майте. Бо їй пишу ще один листок через моого янгела, тай тово їй на серце кладу: — Ти моя худоба, марнуватиси тобі не вільно ані не елоси, бо Я все тобі дав давсми до послідного копитка тай до послідного волоска, то все Мое, а не твоє. Ти маеш году-

ватиси як годитси тай ек у С'єтім Писанї закарбувано. А ек шо сама не знаєш, то питайси пастирів, питайси таким голосом єким умієш, чи рикаючи чи пищчючи, тай паметай абис журби пастирям не причінела, бо ек Я третій раз до тебе промовлю, то може бути такий трафонок, що спудишси дуже. А Я не хочу мати пуженої худоби, лиш Мою радісну, весел-

леньку, Божу худобу".

Такий вийшов новий листок з Неба.

Богородичка нам цей листок лишила, фусточку на Головці С'єтій поправила, в далекий пляжок зазирає, щоби дальше мандрувати, тай на відходнім сказала:

"Читайте добре, синки, читайте, то слово є вірне, правдиве".

Куток філіателіста

МАРКИ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА

Кожного року появляються у світі численні поштові марки в користь Червоного Хреста. До сі вийшло їх біля 1200 випусків, отже становлять вже дуже інтересну тематику для окремої збірки. Іхні сюжети незвичайно різноманітні: портрети основника Анрі Дюнанта, репродукції визначних мистецьких картин, образки із щоденного життя: трансфузія крові, порятунок в нагому випадку тощо.

Марка Червоного Хреста народилася 1889 року в Португалії, але щойно в рр. 1914-18 появилися перші масові випуски. Впродовж п'ять років першої світової війни вийшло в 47 державах 66 емісій (230 відмін).

Опісля було 15 років перерви, аж перед другою світовою вій-

ною знову почалися емісії, що тривають і до сьогодні.

В останньому місяці, наприклад, з'явилася в Бельгії серія "антитуберкульозних" марок із скульптурою Е. Каннеля "Радість весни" та погруддями Ноль Боля, данського поштовика, що перший поширював "антитуберкульозні" марки Дж. Рокфелера, американського філантропа і сер. Філіпа, англійського професора медицини, що поборював сухоти. Франція випустила дві вартості з малими дітьми.

Які тиражі поштових марок?

Вони різні в різних державах. Але останні французькі спеціальні випуски вагаються поміж 1 мільйоном і 3,5 міл. штук.

ЗАПИТАЙТЕ ВАШОГО ЛІКАРЯ, ФРИЗ'ЄРА, РЕСТОРАН В ЯКОМУ ОБІДАЄТЕ, ЧОМУ НЕМАЄ В НЬОГО "МИ І СВІТ", МІЖ ІНШИМИ ЧУЖОМОВНИМИ ЖУРНАЛАМИ?

РАДІОАКТИВНІ ІЗОТОПИ В МЕДИЦИНІ

Радіоактивні ізотопи застосовуються в медицині для розпізнавання і лікування деяких хворів, а також для вивчення різних процесів, що відбуваються в організмі людини.

Принцип цеї методи дослідження полягає в тому, що до речовини, вплив якої на організм людини вивчається, додають невелику кількість радіоактивних ізотопів, а потім за допомогою спеціальних приладів лічильників стежать за їх рухом. Важливо, що радіоактивні ізотопи не впливають на властивість досліджуваної речовини і не завдають шкоди організмові людини.

Застосування методи міченіх атомів в значній мірі сприяло правильному розумінню багатьох біохемічних процесів у живому організмі. Так, користуючись радіоактивним фосфором, вчені одержали нові дані про особливості обміну речовин в мозку при його різних функціональних станах.

Біологічну дію радіоактивних ізотопів вивчають на експериментальних тваринах.

Іноді лікарів, щоб правильно поставити діагнозу, треба знати швидкість кровообігу. Для визначення цього в ліктьову вену людини вводять дуже невеличку кількість радіоактивного натрію, який течією крові розно-

ситься по всьому організмі. Лічильник, встановлений на ліктьовому згині другої руки, дає можливість виявити, коли проходить тут з обігом крові радіоактивний натрій. Випромінювання натрію сигналізує, що повний кругообіг крові відбувся, і можна визначити, скільки на це пішло часу.

Великого значення радіоактивні ізотопи набувають також в розпізнаванні хворів. Відомо наприклад, що радіоактивний фосфор у великій кількості нагромаджується в тканинах з інтенсивним обміном речовин. Саме цією властивістю характеризуються злюйкісні пухлини. Тому для їх виявлення вживають радіоактивний ізотоп фосфору.

В інституті фізіології в Києві було зроблено такий дослід:

Крілкові ввели у вену клітини злюйкісної пухлини. Відомо, що введені в організм пухлинні клітини приживаються в якомусь органі. Через деякий час, коли можна було думати, що в одному з внутрішніх органів пухлина вже утворилася, крілкові введено радіоактивний фосфор. З допомогою лічильника встановили, що сильне випромінювання іде з ділянки печінки. Це дало підставу гадати, що пухлина утворилася саме тут. Згодом після розтину крілка ця думка була повністю

підтверджена.

Таким чином з допомогою радіоактивних речовин можна виявити пухлину тоді, коли іншим методом цього зробити не можна. А завчасне виявлення ракової пухлини дасть можливість успішно оперувати.

Відомо, яку величезну роль в терапії злоякісних пухлин відіграли рентгенівські промені. Використання радію дає добре наслідки при лікуванні рака шкіри, порожнини рота та ін.

Але широкого застосування радій не набрав, бо це винятково рідкісна і дорога речовина. Тільки окремі клініки великих міст мали можливість лікувати радієм.

Ізотопний метод відкрив перед науковою незмірно ширші можливості. Зусилля вчених тепер спрямовані на те, щоб визначити дози радіоактивних ізотопів, які найбільш руйнівно впливали б на клітини злоякісної пухлини і разом з тим найменше шкодили клітинам нормальної тканини.

Вперше радіоактивний ізотоп фосфору був використаний для лікувальних цілей у 1939 році. Відтоді радіофосфор дістав широке застосування в лікуванні різних захворювань крові: надмірного утворення білокрівців і червонокрівців, злоякісного білокрів'я та ін.

Радіоактивний фосфор має власність нагромаджуватись в

кістковому мозку, де утворюються нові клітини крові і перешкоджати надмірному розмноженню їх.

Співробітники інституту фізіології проф. А. Городецький і Б. Шевель успішно вживали радіоактивний фосфор для лікування злоякісного білокрів'я. У багатьох хворих, які знаходились в дуже тяжкому стані, після застосування радіоактивного фосфору зменшувалась кількість білокрівців і значно поліпшувався загальний стан.

Для лікування щитовидної захворюваності вживають радіоактивний йод. Нагромаджуючись у великий кількості в щитовидній захозі, він призводить до загибелі частину залозистої тканини, яка надмірно розрослась.

Виявилося, що багато лікувальних засобів, які з давніх часів вживають у медицині, мають цілющи властивості саме тому, що містять в собі радіоактивні речовини. На багатьох курортах України при лікуванні різних захворювань користуються мінеральними водами, які містять радон.

Створено сприятливі умови для успішного застосування атомної енергії в боротьбі з хворобами. Успіхи в цій справі дають підстави сподіватись, що найближчим часом перед медичною відкриються нові шляхи в лікуванні багатьох тяжких хворів. **Наталя Туркевич**

ЗАПИТАЙТЕ КРАМНИЦЮ, В ЯКІЙ КУПУЄТЕ, ЧОМУ НЕМАЄ П ОГОЛОШЕННЯ В "МИ І СВІТ"?

I. Чайковський

ВІДВІДИНИ У ДРУЗІВ ДИКАРІВ

Перший раз М. Міклуха-Маклай, подорожник і дослідник, був на Новій Гвінеї у 1871 році. Переїхав тоді на березі, що тепер на картах має назву Маклайя, майже два роки. За той час пізнав ці сторони наскрізь, і землю, і мешканців, їх мову та звичаї. Усе це так полюбив, що згодом навідувався туди, як тільки мав нагоду.

Іхав він якось до Австралії і в Батавії зустрів корабель "Скобелев", що відвідував острови Мелянезії. Скориставши з нагоди, Міклуха-Маклай пристав до відправи, бо дуже йому хотілося звідіти давно небачені околиці. Керівник відправи адмірал Копитов радо прийняв подорожника, що міг йому бути велими помічним як знавець цих сторін світу і мов тубильців. Було це 1883 р.

В Амбоїні корабель затримався, щоб поповнити харчі і при цій нагоді Маклай попросив адмірала, щоб забрав в подарунок для мешканців побережжя Маклая телицю, бичка і кілька кіз вже заакліматизованих на Малайськім півострові. Сам він забрав деревця і насіння різних корисних рослин — морель, цитрин, ананасів, манга, хлібового дерева, кави. Такі ж речі, як ножі, дзеркала й шматки

кольорових матерій закупив сам адмірал, щоб роздати поміж тубильців у всіх звідуваних місцевостях.

Одного дня корабель закинув якор на порті Константина. Було вже геть підвечір, але Маклай не витримав, скочив у човен і повесливав до берега, де зустрів давніх знайомих. Сказав їм, що завтра прибуде до Бонгу. Це було село, в якому він колись жив. Повідомлені про прибуття каарам-тамо (людини місяця) зворушені папуаси вилягли наступного дня товпою на берег. Маклай був в товаристві адмірала і кількох старшин. Окликам, запитам і оповіданням не було кінця. До Маклая забігали з усіх боків жителі Бонгу й інших сіл, допитуючись найбільше, де він буде жити й коли мають починати ставити хату, бо раді були затримати його у себе.

Дуже схвилювалася їх вістка про привезених звірят. Повторяючи за Маклаєм назви невідомих ім тварин, вони хотіли вже їх бачити. Маклай став їм пояснювати, що для них потрібна загорода, яку прийшлося йому самому робити, хоч і при їх допомозі.

Тут була ще одна трудність: не знати було, на кого і як ці

дарунки залишити! Дати комусь одному — було несправедливо, кривда для інших, а віддати як загальне добро, то ніхто й за макове зерно не потурбується цим. Та призадумуватися довго не було коли, бо час постю корабля був дуже обмежений і треба було спішитись, щоб з усім справитись.

Насамперед пішов він до того місця, де колись стояла його хата. Як все тут зміnilося!... Стежки позаростали, в тіні кількох велитенських дерев, де була його оселя, свободно паношились непрохідні хащі. Те саме було і з людьми. Багатьох своїх найкращих знайомих не застав між живими, а зате чимало було вже незнайомих облич. Супроводжений тубильцями, перейшов опісля на те місце, де колись перед роками садив кукурудзу. Ого! Всім заводів молодий рістняк. На приказ Маклая папуаси стали прочищувати ґрунт, вириваючи молоді деревця з корінням, а за ними пішли зараз матроси з рискалими. Маклай з допомогою свого слуги Яна посадив тут привезене насіння й деревця, тільки зернятка кави передав жителям гірських околиць, де був для неї відповідніший клімат.

Щоб бути певним користи з плянтациї, слід було ще забезпечити її перед дикими свинями, які могли вже найближчої ночі все розрити. Та Маклаєві цим зайнятися було ніколи, бо треба було подумати й про звірята. А в чоколядовошкірих

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

**GREEN VALE
DAIRIES LTD.**

**8156 Dundas St., W.
Toronto, Ont.**

поручає знамените молоко і молочні продукти, а також первошкісне морожене. Просимо замовляти телефоном ч. **RO 7-1728**, або домагатися в усіх крамницях!

Доставляємо до домів!

жителів побережжя Маклая, як впрочім і в усіх племен на тому ж ступені культури, було багато життєвої енергії, руху, дитячої цікавості, балакучості, але зате зовсім бракувало холодної розваги для якогось діла. Ледве тільки закінчили садження й вернулися до села, як ось дали знати, що везуть "великі свині із зубами на голові".

Море було мілке і барка не могла причалити до самого берега, тому матроси, поскідавши взуття, скочили у воду, а за ними й поз'язувані мотузками за роги, звірята. Бачучи берег, вони кинулись туди бігом, тягнучи за собою людей. Біля сотні дикарів, які з напруженою увагою слідкували за всім, в тім менті пішли в розтіч, — деякі повилазили на дерево, інші повскакували до води.

Бичка з телицею загнали до загороди, а кози тимчасово примістили в одній хатині.

Один з матросів пригадав, що добре було б показати тубильцям, як дойтися кози. Подали посудину і матрос взявся за діло. Папуаси що-хвилини зверталися із запитами до Маклая, приглядаючись цій дивовижі, але нізащо не хотіли попробувати молока. Все таки була надія, що згодом вони пізнаються на користях, які дає ця тварина й розведуть її у себе. Зате проба з коровами не вдалася зовсім.

От що склалося: по відході матросів бичок став непокоїтись все більше, бігав кругом по загороді і намагався розсунути рогами стіну огорожі, роз-

ганявся і бив рогами. Розбрикавшись, перескочив її, що баччи телиця собі задерла хвіст й пішла слідом за ним. Бичок побігав по селі, а натрапивши на стежку, що вела в ліс, подався туди. Післані за втікачами дикарі, замість завернути худобу, криками ще більше перевопошили її. Не багато могли теж покликані на рятунок матроси. Коров'яча пара побіркала в пушу.

Вже другого дня корабель рушив з постою, не давши Маклаєві нагоди перевести впovні свого пляну й освоїти жителів його улюбленої закутини з ховом домашніх тварин.

НОВИЙ ОСІДОК ЮНЕСКО МАТИМЕ ФОРМУ "У"

Тому кілька тижнів покладено в Парижі угольний камінь під будівлю головного осідку ЮНЕСКО. Будинок матиме форму букви У та становитиме новість в архітектурі Парижу, хоч буде підпорядкований загальному стилеві цього прекрасного міста.

Він буде високий всього на сім поверхів (більша висота не дозволена в Парижі).

Маючи всі наймодерніші устаткування, будівля все таки нагадуватиме французький стиль з XVIII сторіччя, в якому побудовані всі довколишні будинки, зокрема відома військова академія, що в її сусідстві, по-

близу славної Айфлової вежі, буде нова централя ЮНЕСКО.

У цій великій будівлі буде 600 бюр для 1200 службовиків, сім менших та одна велика конференційна зала, а також незвичайно простора галя на святочні засідання. Будова коштуватиме 2.100 мільйонів франків. Матиме три ріди огрівань: сухим повітрям, радіацією та парою (це останнє головно для бюр англійців, які не люблять забагато тепла і залюбки виключають кальорифери).

Проект виготовили три архітектори: Зерфю (француз), Нерві (італієць) і Броер (американець).

ПРИЯТЕЛІ "МИ І СВІТ" СТАРАЮТЬСЯ КОРИСТУВАТИСЬ ТІЛЬКИ ФІРМАМИ, ЯКІ В НАС ОГОЛОШУЮТЬСЯ!

Д-р А. Гураль,

СВІТ ТАКИЙ МАЛИЙ СЬОГОДНІ

Тому три роки я розказував на сторінках "Ми і Світ" про свою подорож по Пасифіку, Канаді й ЗДА. А ось уже за мною друга краєзнавча прогулочка по світі.

Вилетівши раніше з Нової Гвінеї, я затримався дещо в Сіднеї (Австралія), щоб приготуватися до дальшої подорожі. Там була гарна осіння погода, тільки ночі вже ставали холодні.

Ми виїхали 25 квітня і пролетівши 1200 миль, зупинилися на летовищі в Дарвіні, положенному на північному рубчикові австралійського континенту. Кліматом, рістнею, а навіть будовою хат і виглядом городів це місто нагадує зовсім Нову Гвінею, чи докладніше Папуу, від якої відділює Його Коральове море. Дарвін є дуже важливим комунікаційним пунктом поміж Австралією, Азією і Європою. Недавно на Його аеродромі розігралася дуже цікава історія жінки Петрова.

Відсвіжуючись по цілонічній подорожі купіллю в модерному басейні, де вода блакитна наче небо, я мріяв про гарне товариство, бо дорога до Лондону таки досить далека. І дістав... 75-річну "леді", з якою мав чимало клопоту, бо вона ввесе час хворіла.

Д-р Гураль посеред хворих-віздоровців у Новій Гвінеї

Зате була гарна погода. Ми виїхали з Дарвіну перед полуночю і на обід їли вже смачні страви в літаку, що їх подавала прекрасна стюардесса, запилюючи їх добрими винами.

Під нами було ввесе море аж поки не замайоріли Індонезійські острови, теж дуже схожі на Нову Гвінею. Я прекрасно бачив зелені смуги лісів, по перерізувані вузькими й крутыми стрічками річок.

Вже здалеку видніє Батавія, як на тропічні краї велике місто, з поверховими будівлями, що розкинулись на морському побережжі. У той час відбувалася конференція в Бандунгу і

на летовищі постійно осідали й підіймалися літаки. Летовище й місто були обставлені військом і кулеметами. Згадалися сцени з недавньої війни та мимохіт бажалося чим швидше позбутись того "симпатичного" товариства. Там у ресторані я зустрів одну мадярку, що вже чотири роки перебуває в Батавії. Вдоволена, хоч дещо нарікає на брак стабільності.

Дальший наш шлях вів до Сінгапуру. Вінувесь був всіяній острівцями, що темнili гущею гумових дерев.

Сінгапур з літака — чудовий, затоки, пристані повні більших і менших кораблів, рух як в Америці. Коли приглянутися зближка, то це місто старе і досить брудне. Серединою перепливає річка, що до неї з усіх усюдів вливаються брудні канали. Владає в очі велике перенаселення. Побіч люксусових авт є ще двоколесні фіякри, які просто накидаються, щоб за дешеві гроши повозити по місті. Заходив я там і до кінотеатру, де відділені білі глядачі від китайців. Так то виглядає на практиці демократія!

У місті панувала невиносима горяч. Вночі скрізь по вулицях спали люди, втікаючи від хатньої задухи. В готелі ввесіть час крутилися вентилятори.

Із Сінгапуру ми поїхали в напрямі Сіаму й міста Бангкок. Іхали понад морем і побережжям. Навіть у літаку відчувається велику горяч, хоч щоразу впомповувано свіже холодне повітря.

Бангкок нове, чисте й гарне місто. На жаль, не довелося його добре оглянути.

Далі ми полетіли до Калькутти в Індії, пролітаючи безмежні простори, багнisti i поперетикані великими каламутними ріками. На кожному постії літака всідали нові пасажири, молоді й гарні дівчата з багатьох домів, що їхали до європейських столиць забавитись.

У Калькутти була така горяч як на Сагарі, навіть вітер палив горячкою. Моя Нова Гвінея, порівнюючи до Індії, це просто один курорт. На летовищі було дуже багато людей, що очікували приїзду Пандіта Неру з Індонезії. Але наш літак вилетів ще до його прибууття.

Наш дальший шлях, вже нічью, йшов на Каракі в Пакістані і Бейрут в Лібаноні, де ми прибули десь над ранком. З приємністю я зустрів свіжий холодний ранок. Гарні забудування аеродрому й служба обслуга в ресторанах. Все нагадує Європу.

Це дві-три години і ми вже оглядаємо гористу Туреччину, а далі грецькі острови і самі Атени. Наша перша зустріч з європейським континентом була в Римі, на просторому модерному летовищі, що його ще далі розбудовують. Мої співовари їдуть автобусами оглядати місто, але я залишаю собі цю приємність на поворотну дорогу. Тим часом пишу в ресторані картки до знайомих на всі сторони світу. З приємністю їм смачні європейські овочі, до

яких не вмилися австралійські сипкі й несочисті.

В Римі була повна весна, але в кілька годин пізніше ми знаходились уже над вкритими снігами Альпами. Яка велика різниця. Останнє я бачив сніг ще під час моєї поїздки по Канаді в 1952 році.

В Європі простори маліють, одне місто недалеко другого, навіть ліси упорядковані з асфальтними стежечками.

Пополудні ми осіли у Франкфурті. Там ще багато румовищ, але вже куди більше нових будинків, конструкцій в будові. Дерева вкриті ще нерозвинутими пуп'янками, тут тільки провесна. І згадалася наша рідна українська весна та безжурна щаслива молодість. Тому я й ішав у цю подорож по світі, щоб знайти весну, хоч трошки подібну до тієї нашої — незабутньої.

Європа багато змінилася за час моєї кількарічної відсутності. Більше несолідності, немає постійних цін на товари.

2 травня я виїхав до Лондону. І там була весна, все цвіло. Скрізь зразкова чистота. На кожному кроці багато відвідувачів — чужинців. Для австралійців Лондон є мрією життя і в кожного є бажання бодай один раз його відвідати. Тут безліч зелені, цвітників і парків. Доми в більшості старі, багато ще слідів останньої війни. Ввечорі чарують своєю ілюмінацією мости на Темзі. Тут чимало музеїв, галерій, історичних пам'яток, що їх годі огля-

КНИГАРНЯ Й КРАМНИЦЯ

В А З А Р С О.

1615 Dupont St.
Toronto (Ont.), Tel. МЕ 2197

має всі українські видання й книжки, українську й чужомовну пресу, шкільне й канцелярійне приладдя, грамофонні плити тощо.

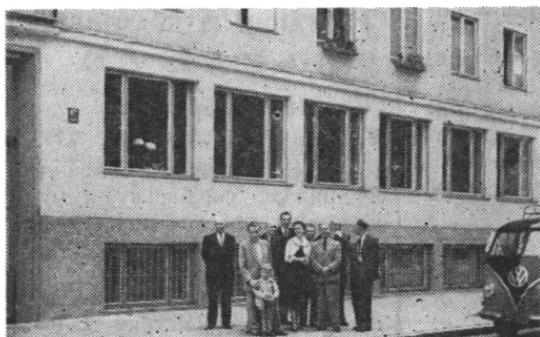
Особливо поручаємо нашу французьку косметику та наші галантерійні товари (светери власної продукції!)

нути й за кілька років.

Лондонська погода не надто гостинна для чужинців, вона й вигнала мене передчасно до Парижу, приемного, гарного і свободного, може аж надто свободного міста. Того, хто вперше прибуває до Франції, здивує безліч класичних різьб на будинках і по парках. Там ніхто не гіршиться їхньою наготовою, як і не вражают нікого ті молоді пари, що виціловуються на кожному кроці: по каварнях, вулицях, в парку... Що край, то звичай.

Париж — це один великий музей. Погода була не надзвичайна, отже я багато часу присвятив огляданню пам'яток старовини. Крім цього цікаве життя цього міста, — денне і нічне.

Далішою ціллю моєї подорожі був Мадрид. Французька врожайна земля з гарними, схожими на українські, краєвидами кінчачеться на місті Бордо. Далі починається ланцюг гір

Д-р Гураль перед
“Домом Визволь-
ного Руху” в
Мюнхені

Піренеїв і еспанські гористі краєвиди. В еспанських селах і містах вражає вбогість. Я мав можливість їм приглянутися, бо з Парижу до Мадріду на зміну, йшов поїздом. Поїзди у Франції добрі, але в Еспанії навіть перша кляса дуже погана. Зате самі еспанці дуже симпатичні і ввічливі. Скрізь ще й досі бачите сліди громадянської війни: руїни та могили.

Мадрід був переповнений, бо саме відбувалися міжнародні футбольні змагання Еспанія-Англія, що їм і я приглядався. Був я також одним із 60.000 глядачів на “корріді” — боротьбі з биками. Не можу сказати, що б це мене “збудувало”, надто пахне середньовіччям.

Вернувшись поїздом до Парижу, я таки наступного дня вибрався літаком до Мюнхену (Німеччина). Там пробув майже місяць, отже мав час приглянутися всьому життю. І ще раз мушу ствердити, що Європа дуже змінилася і то на гірше. Скрізь життя без плянів, з

дня на день, щоб тільки прожити і забавитися.

Прибуваючи до європейських столиць, я завжди нав'язував контакт з місцевими українцями, знайомився з їхнім життям і знаходив також у них поради, де приміститися і що оглянути. Так у Парижі, Лондоні, Мадріді, Мюнхені і згодом Римі. Мені здається, що одним з найбільших успіхів нашої еміграції було надбання мюнхенського “Дому Визвольного Руху”, це гарної і зовсім модерної будівлі.

При кінці червня я відлєтів через Венецію до Риму. Той день був незвичайно ясний і соняшний, отже з висоти 16.000 стіп міг я ще раз побачити прекрасну панораму Мюнхену.

В Італії були вже жнива: спека, посуха. Кілька днів стрілою збігли на огляданні пам'яток старовини. Докладно оглянув я собор св. Петра, був також на вершку його бані, звідкіль виразно видно сім горбків, що на них стоїть ця столиця світу... Біля мене несли на лек-

тиці Папу Пія XII під час богослуження й збирної авдієнції на святі залізничників.

Найчастіше я заходив до "Фонтана дель треве". Це збірний пункт усіх туристів в Римі. Тут обов'язково кожний, обернувшись плечима до фонтанни, кидає через голову кілька дрібних монет, бо є вірування, що хто це зробить, той ще раз повернеться до Вічного міста.

2 липня я відлєтів з Риму до Атен, де застав ще більшу спеку. Оглядаючи інші питоменності цього міста, я вибрався також оглянути Акрополь, що прикрашував колись мое матуральне табльо. Сьогодні вже залишились тільки мармурові колонни та останки статуй із цієї колись могутньої будівлі. Якими ж дрібними тінями видаються сьогоднішні нащадки колишніх славних грецьких та римських воїнів. Як дивно грається історія з людьми й народами!

Змучений спекою і оп'янілій від немилого запаху риб і старої оліви, я просто втікав на Кіпр, до Нікосії. Там ми застремалися коротко, щоб тільки випити чай і принести нових пасажирів. Біля півночі ми були

вже в Бейруті у Лібаноні. Місто старе, брудне, але готелі для туристів прекрасні — звичайно, за дорогі гроши. На вулицях гамірно від вчасного ранку, араби таки на вулицях розкладають свої товари, головно іжу, що на ній осідають хмарі мух і пороху. Гігієнічні умовини в моїх тропах куди-куди країці.

На вечір ніхто з багачів не залишається в Бейруті, всі виїжджають автами чи таксівками в гори, до недалекого Гандуму, там свіжо, привітно і є де забавитись. Залишається тільки біднота, якої тут скрізь дуже багато. Що хвилини витягається якась рука, що жебрає мідостині. Діти бігають за вами гурмою та кричать: "бакшіш"! — даток.

Далі я вже вертався тією ж дорогою, якою приїхав. Затримався ще десять днів у Сіднею і повернувся до праці у свою ново-гвінейському шпиталі. Тепер мрію вже про третю туру довкола світу: Японію і країни Південної Америки — Бразилія, Аргентина, Венесуеля, Парагвай, Мехіко... Потім прийде на чергу Африка й Північна Європа: Норвегія, Швеція, Фінляндія.

Світ, хоч і малий, але таки дуже інтересний!..

ЗЛОЖИЛИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "МИ І СВІТ"

Збірка з ініціативи п. проф. М. Гнатишака: Роман Грицак 1 дол., Микола Гнатишак 1, Ярослава Дереш 1, Татіяна Кривулич 1, Теодор Кокурудз 1, д-р Петро Хрептовський 1, радн. Йосиф Капустинський 1, М. Баб'як 1, Євген Біжко 1, Євгенія Гнатківська 1, Дмитро Олійник 1, Татіяна Сітко 1, М. Юрчук 1, Леонід Савчинський 1, Олекса Білинський 0.60 дол.

Ініціаторові та Жертвівдовцям щире спасибі!

СТОЛИЦЯ, ЩО ЇЙ ТІЛЬКИ 100 РОКІВ

Мабуть усі ми знаємо, що Південно - Африканська Унія є однією із п'яти незалежних держав Африки (четири інші це: Ліберія, Єгипет, Лібія й Етіопія), що її територія є майже двічі більша від території України, що це край на землі найбільше насвітлюваний сонцем (сонце світить там 245 днів у році) та що різдв'яні страви складаються там із холодних м'ясив, бо Різдво випадає у найгорячішу літню спеку.

Але хто з нас назве, не призадумавшись, столицю Південно-Африканської Унії? Бодай половина читачів подумає, що столицею є Йоганнісбург (до речі, найбільше місто Унії з 900.000 мешканців); дехто, згадавши свої юнацькі мрії та подорож Васко де Гами до Індії, назве може Кептавн (575.000 мешканців); і тільки учні, що саме вивчали географію Африки, не зажінувшись скажуть, що столичним містом є Преторія, якої історія почалася сто років тому, 21 листопада 1855 року.

Як мало всі ми знаємо про той край, що його заселяють 3 мільйони білих і 10.500.000 чорного населення, які майже не вустрічаються із собою в щоденному житті, дбайливо відмежовані одні від інших!

Історія Преторії починається в п'ятдесят років після того, як

група піонерів — вортрекерів (походження голляндського чи французького) покинула Кеп, втікаючи від англійського панування. По довгій і небезпечній подорожі, що тривала повний місяць, стада вортрекерських волів зійшли в чудову кітловину там, де два джерела сполучуються, щоб дати початок річці Апіс, допливові Лімпопо — "ріки крокодилів". Вортрекерам те місце сподобалося і вони заклали там свій табір.

Залишилося тепер обстояти свою незалежність перед англійцями. Двадцять років Андрі Преторіюс на чолі цих бурів боронив прав нових поселенців.

У 1853 році англійці поступилися: територія ріки Оранж стає республікою і вибирає Преторія своїм першим президентом. Незабаром він умирає, а його син Мартінус Вессель дістає дозвіл побудувати у тій долині, де двадцять років раніше осіли вортрекери, місто, де засідав би республіканський парламент і яке в пошану заосновника держави носило б називу Преторія.

Місто розвивалося помалу. І навіть тоді, коли відкрито золото в Йоввелді і на Ранді, Преторія як місто мало на цьому зискує. Але вона стає в центрі політичних подій. Це в Преторії, де жив Крюгер, наступив

зудар поміж ідеалізмом і політичною амбіцією, символізованою англійцем Сісілем Робертсоном. У 1899 році розгорілася війна поміж Англією і бурами, що обороняли свою незалежність.

У 1900 році, одного дня, втік із Преторії ув'язнений англійський кореспондент, виломившись із залі, де був замкнутий. Він називався Вінстон Черчіл.

Вкінці війська маршала Роберта ввійшли до Преторії та зламали геройський спротив. Крюгер покинув місто та вдався до Європи, щоб по тамошніх столицях просити допомоги для

свого народу.

А в міжчасі, 31 травня 1902 року, в його столиці підписано остаточний мир. У п'ять років пізніше Трансвааль дістає автономію, а в 1910 році Південно-Африканська Унія вже визнана незалежною державою. Преторія, свідок і символ боротьби за свободу, стає адміністративною столицею нової держави.

Колишня невеличка оселя начислене сьогодні 300.000 мешканців та є торговельним і купецьким центром. Вона й далі залишилася містом бурів, дорогим серцю всіх південних африканців.

Д. Д.

АРХЕОЛОГІЧНІ РОЗКОПКИ В НАЗАРЕТИ

У Назареті, на місці, де стояв колись дім, що в ньому жила Пречиста Діва, має стати нова величава церква. Заки приступили до її будови, переводять найдокладніші археологічні розкопки. Церкву з 1730 року, що стояла на тому місці, розвалено без жалю, бо вона не являла собою ніякої мистецької вартості.

Натомість дуже цінними є останки двох інших церков, що находились раніше на тому святому місці. Перша була побудована в VII сторіччі, а друга в середньовіччі, під час хрестоносних походів.

Знайдено також на місці самого дому і довкола нього пам'ятки із залізної доби (VII вік перед Христом), які вказують на те, що там жили люди від сивої давнини. Отже відпала одна з теорій, яка твердила, що та околиця в час народження Христа не була ще забудована.

БОЯЧИСЬ РИЗКУ

1878 року молодий інженер Вермонт з Гошіни, ЗДА, звернувся до місцевої асекураційної кампанії з проханням заасекурувати його життя.

Кампанія, посилаючись на поганий стан здоров'я клієнта, відмовила йому в асекурації, бо це, мовляв, було б "поганим ризком."

Нешодавно інженер Вермонт відзначав день своїх народин: йому сповнилося 102 роки.

ЦИГАНСЬКІ ЧАРОДІЇ

Хто з нас не бачив смаглявих, рухливих циганів, що не раз вешталися по наших селах і кочували по сільських майданах, приносячи чимало клопоту господарям?

Цигани — це своєрідна прікраса життя посеред багатьох народів. Те дивне плем'я розбрілося по всіх закутинах світу. З його іменням звязана не одна казка, приповідка, пісня. Усіх нас чарують мотиви циганської музики, що мали великий вплив на творчість не одного композитора.

Ці чорняві кочовики вимандрували давнім-давно з Північної Індії. Колись уважали країною їхнього походження Єгипет, але сьогодні вже ніхто не сумнівається, що вони прибули з Південної Азії.

Візантійські хроніки згадують, що в 835 році були цигани в Килікії (Туреччина). У XIII ст. вони вже є в Греції; в 1370 році — у Волошині. Мабуть, у найближчих кількох роках цигани знайшлися й на українській землі. Наприкінці XIV ст. є вони вже в цілій Європі: Німеччині, Франції, Італії, Іспанії тощо... Тепер є вони в усьому світі, за виїмком Японії і Китаю.

Ця “проклята раса” — як їх подекуди називали, була переведена за своє “сатанічне”

чарівництво. Бували випадки, що їх палили навіть на костірях.

Найбільша кількість циганів поселилася в Румунії. Чимало їх було також на Угорщині, де вони вславилися як прекрасні скрипалі.

Самі цигани називають себе “ром” або “мануш”, — що значить “чоловік”. Їхня мова є діялектом індійської мови, з домішками мов багатьох народів, серед яких вони сторіччями перебували. Першу студію про циганську мову написав німець Ц. Рюдігер у 1777 р. Ще краще вивчив її відомий мовознавець Ф. Мікльосіч. Сьогодні вже існує в цій ділянці обширна література на різних мовах.

Англійці називають циганів “джинсі”, еспанці — “хітаніс”, а мадяри — “фараонепек”, мабуть, на основі давнішої гіпотези про їхнє єгипетське походження.

Кажуть, що на всьому світі є біля 5 мільйонів циганів.

Валки циганів, що густо-часто пересувалися по різних країнах, своїм побутом, чарами і всякими штучками записувались у пам'яті народів та знаходили відзеркалення в творах світової літератури. У нас віддали їм свою часть співомовки Ст. Руданського. Драма “Циганка Аза” є гарним пам'ятником пе-

J. BOYKO

REAL ESTATE & BUSINESS BROKER

383 Roncesvalles Ave. — Toronto, Ontario

OL. 8821

Великий вибір хат, бізнесів і фармів.

ребування циганів в Україні.

Циганські ворожки, гарні циганки, ковалі-шлюсари, золотники і т. д. несли з собою чарій обмані, любов, ненависть і злочини. Танець ведмедів, що нераз звеселювали панські двори, був своєрідним ремеслом цих верткіх "скоморохів".

Мало згадується про ще одну спеціальність циганів — заклиниання щурів. Ці не дуже то по-житочні звірятка бувають часто язвою в господарстві, тому й цигани нераз дуже пригоджувалися містам та містечкам. Широко славляться індійські заклиничачі зміїв, отже, мабуть, з практики Індії винесли й цигани своє гіпнотизування щурів.

Бувало, старенький дідульчикан якось засвише і щурі один за одним вилазять із своїх нор і йдуть за тим знахором поза місто. Інколи цілі громади щурів виходили так і вже ніколи не поверталися.

Оповідають, що в одному польському місті, після недав-

ньої війни намногоюлося безліч щурів. І ось прийшов із своєю сопілкою старий циган та пішов вулицями міста; він грав на сопілці, а два хлопці вдаряли ритмічно в малі бубни. Не минуло кілька хвилин, коли за ними почала збиратися громада щурів, яка щораз більшала. Згодом ця оркестра сіла на верху вантажного авта, далі продовжуючи свою гру. І ось щурі, один за одним шнурочком подряпалися по приставленій дощі на авто. Коли всі заладувались, авто прикрито й повезено щурів поза місто.

Циганська, не все ласкова доля зв'язана також із життям-буттям України.

Гуцульське Підкарпаття, Підляшша, Полісся і ген аж далека Кубань нераз гостили в себе циганських мандрівників. Село Цигани на Поділлі — це свідок їхньої мандрівки.

Наше Закарпаття мало їх теж чимало. Були там уже й "осілі" школи для циганів.

Остання війна дуже винищила те мандрівне плем'я. Багато їх згинуло в концтаборах Освенциму, Бухенвальду й інших.

Гірко далася їм взнаки й доба пролетарського околхознення України. Новітнє кріпацтво змело з лиця землі тих циган-

ських чарівників, примусивши їх до не дуже то веселих мелодій в у мовах понурої московської конституції.

Перо майбутнього Руданського напише не одну чарівну співомовку про цей новітній побут циганів.

С. Дунаєвський

З ЦИГАНСЬКИХ ЛЕГЕНД

Між циганами збереглося чимало цікавих легенд, що їх вони за любки розказують.

Одна з них розказує про циганку, що непомітно вкрала цвяха, коли прибивали Спасителя на хрест; тому то кати мусили прибити ноги Ісуса тільки одним цвяхом. Вкравши, циганка злякалася та вstromила цвяха в кусок сала і згодом забула про нього. Ось чому цигани, увійшовши в хату, наперед просяють про кусок солонини; вони вірять, що колись віднайдуть того цвяха і він принесе їм велике щастя.

Інша легенда пояснює, чому цигани вічно кочують. Мати Божа і св. Йосиф, втікаючи з Ісусиком до Єгипту, попросили в циганів їх переноочувати. Цигани відмовились і за те сьогодні самі караються без власної хати.

Розказують цигани, що їхній народ колись панував над світом. Єгипетський фараон був їхнім царем і найвищим володарем. Тому то, мовляв, у їхньому гербі є фараонський коппак і тільки під ним вже молоток, ковало і батіг — символи їхнього скитальського життя. Було тоді — кажуть два найбільші вожди: жидівський Мойсей і циганський фараон. Вони воювали між собою. Жиди, як і сьогодні, мали більше освіти і перемогли. Коли Мойсей випровадив жидів з Єгипту і вони, не маючи кораблів, мусили перейти через море, сказав Діел (Бог) до Мойсея: Візьми дві палочки і вдар по морю, а води розступляться! Жиди перейшли сухою ногою, а циганське військо залила вода. Частина врятувалася, розбіглася по світі і скитається аж до сьогодні.

ОСЕЛЯ З-ПЕРЕД 200.000 РОКІВ

Поблизу Риму, в місцевості Торре ін Петра відкрито останки передісторичної оселі — досі найдавнішої у світі. Хоч їй, за свідоцтвом археологів, є понад 200.000 років, то між знахідками є вже кості слонів та гієн.

ЧИ ТРЕБА КОЛИСАТИ НЕМОВЛЯТ?

Наш час визначається особливим неспокоєм і забуренням між народами, в суспільствах і в людських душах. З року на рік зростає число нервових захворінь. Іхньою причиною є алькоголь, затроєння організму токсинами, соціальні заворушшення, але також те, що лікарі називають "психозами". Зникає в поодиноких людей і цілих суспільностей почуття рівноваги, запановує боязкість, недовірливість.

На всі питання, що стосуються цих забурень, відповідають психологи: Шукайте причин в умовинах і способі виховання дітей, бо це ж у ранній молодості, в дитинстві, розвивається особовість людини!

Геть з колискою!

Це гасло було таке модне в рр. 1920-30 у Франції, Англії, Америці. Склади старих речей так швидко наповнювались колисками, фабрики переставлялися на інші модерніші вироби.

Фахова медична література подавала щораз нові методи і принципи дитячої гігієни, діететики, материнської психології, яка щораз гостріше засуджувала колисання, — наперед як "непотрібне", опісля як "непорадне" — "смішне", а згодом як "небезпечне" — "шкідливе".

Забулись народні поезії, що

оспівують інтимний зв'язок поміж матірю і дитиною, забулись колискові.

"Чим менше торкати дитину, тим краще!", "Колисання виводить з рівноваги апарат травлення!", "Це негігієнічно брати дитину на руки!", "Це дає дитині погані навики!" А далі: "Не корміть матері дітей своїми грудьми!" — Це все гасла, під якими вже десятки років проходить виховання дітей.

Тридцять років не колишуть вже матері своїх дітей в ЗДА, Канаді, Англії, Франції. Тай хто ж їх має колисати по сіверських колгоспах і дитячих домах.

Тридцять років виростають діти без материнської пісні!...

Витягайте швидко колиски!

І ось сьогодні розпусливий заклик з тієї ж Америки, яка тому майже пів сторіччя палила колиски: — "Слівайте матері колискових, витягайте колиски ваших бабунь, годуйте дітей своїми власними грудьми!"

Бо ж виявилося, що брак контакту між матірю і дитиною спиняє фізичний розвій і заколочує психічну рівновагу.

Одна за одною появляються одокументовані студії, сперті на докладних статистиках й обсервації дітей колисаних і не колисаних.

"На нашу думку — пише французька лікарка д-р Гютон-Вергара — немовля потребує конечно колисання в першому році свого життя; колисання на руках матері, доповнене колисанням у візочку — колисці, супроводжене співом, є конечно для розвою його почувань і для фізичної і психічної рівноваги дитини, а також і матері..."

Хочемо ми цього чи ні, ми все життя зберігаємо обличчя, очі, уста, серце і душу — ті самі, що їх ми мали в колисці. І чим хто кращий, святіший, не-

винніший, — тим образ цей свіжіший.

Щасливий той, хто в своїх очах, на обличчі і в серці носять святу материнську любов. Як мало її видно в людей, що кермують сьогодні долею світу, що сють смерть, що родять злідні.

В цю епоху непевності, горя і жаху, — матері, витягайте швидко колиски, і співайте, співайте колискових пісень дітям-немовляткам, щоб вони виростали з усміхом на устах і щоб майбутній світ був кращий від теперішнього!

А. Л.

СТАТИСТИКА, ЩО МОЖЕ ПРИГОДИТИСЬ

Нью-Йоркська статистика виявила, що в тому місті згинуло в 1952 році від нещасливих випадків 193 дітей нижче 6 років, а від дитячих недуг (туберкульоза, поліоміеліт, мененгіт, шкарлятина, дифтерія тощо) померло всього 101. Із нещасливих випадків 75% трапилося вдома та в 72% малими жертвами були діти нижче трьох років.

Найчастішим випадком у дітей нижче одного року є вдушення (50%), опісля йдуть парення, отроєння.

У віці 1-2 років найчастішим випадком смерті є упадок (39%), за ним іде затроєння.

У віці 2-3 упадки стають ще частішими (43%), але така сама кількість смертних випадків припадає і на затроєння, особливо медикаментами, фарбами для малювання стін тощо.

Від 3-4 років знову на першому місці стоять затроєння, але за ними зараз ідуть попеччення.

А врешті між 4 і 5 роком на перше місце висуваються попечення (50% випадків).

Найчастішою причиною випадків є брак потрібної опіки старших.

Але зло, коли ця опіка над дітьми перемінюється в абсолютне обмеження їхньої свободи та виминання всього небезпечнішого.

Недавно порівняно фізичні і духові спроможності дітей того самого віку в Європі й Америці. І ось виявилося, що поставлені завдання не потрапило виконати 56% американських дітей і тільки 8,5% дітей європейських. Отже американські діти залишилися позаду європейських.

Яка цьому причина? — Американська дитина змалку оточена такою опікою, що просто не дає їй розвиватися. Вона змалку не виходить з дитячого візочка чи авта. Не потребує навіть пройти тих кілька десятирічних кроків до дитячого садочка чи початкової школи, бо завжди на неї їде шкільний автобус. Вже у віці 3 років у неї про-

являється нахил до пасивності. Його посилює ще телевізія, що причує до сальонових розваг. Хлопці, що в Європі до пізнього вечора вгнаняються за футболом, в Америці чи Канаді при ясному дні сидять непорушно перед телевізійним апаратом. А батьки раді, що дитина тримається хати!

ПАРИЗЬКИЙ ТРАМВАЙ НЕ ДІЖДАВСЯ ЮВІЛЕЮ

Паріж, одне з найстарших міст світу, має також найдовшу історію своєї міської комунікації.

Вже в 1662 році, за Людвіка XIV, що його названо "король-сонечко", є загадка про міський транспорт. Перша ідея зорганізувати карети, які їздили б в означенні годині завжди тими самими вулицями, походить від славного Паскаля. Вже в 1667 році вони їздили по Паризі трьома трасами. Кожна карета мала вісім місць, була запряжена в двоє коней, а високо напереді сидів льокай, що інкасував гроші. Ці карети втішалися великим успіхом і місця в них завжди були зайняті, хоч не могли ними користуватися: льокай, вояки, пажі, робітники і т. д.

Згодом цей вуличний транспорт припинено і треба було ждати на його відновлення понад 150 років. У 1828 році префект поліції дав дозвіл якомусь панові Бодрі влаштувати комунікаційну лінію вже для всіх, не дивлячись на суспільні кля-

си. Цим разом карети мали вже по 14 місць. Їхній успіх був такий великий, що почали організуватись зараз і конкурентні підприємства. В часі від 1825 до 1855 року зареєстровано таких товариств аж двадцять.

У 1856 році на вулицях Паризу з'явився трамвай, а в 1906 році з Монмартру на Сан Жермен де Пре їхав уже перший автобус.

Сьогодні не тільки карети, але й трамвай зникли з паризьких вулиць і лише на виставці, що відкрилась з нагоди їхнього ювілею можуть парижани огляdatи ті моделі, що колись були вершком досягнень тодішньої техніки.

ІВАН ПАВИЧ

поручає
смачні ковбаси, шинки
і вудженини

809 Queen St. W.
Toronto, Ont. — EM. 4-0658

ТАК СХОДИЛА ЗІРКА

Сьогодні Руслані Антонович вже 17 років. Три роки підряд вона здобуває перші місця на міжнародних конкурсах музичких талантів у Женеві. Там з'їжджаються найкращі піяністи з десяток націй. Вона нині справжня зірка не тільки на українському, але й на міжнародному музичному небозводі.

Свіжа, молода, але саме тому ще чарівніша.

Ось на наших очах вона загорялася сяйвом, набиралася краси.

Руслана Антонович з молодшою сестричкою Іриною — теж піаністкою

Такою Руслана покидала Рідний Край

“Її дитячі пальчики з незвичайною силою і впевненістю натискають на клавіші і мистецтво та спосіб її вислову класичної музики говорять про її багатонадійний музичний талант” (“Естеррайхіше Цайтунг”, 1946).

“Час покаже, чи Руслана Антонович є тільки “вундеркіндом”, чи чимсь більше” (“Вінер Тагесцайтунг”, 1948).

“Мала Руслана Антонович ви-

 З Батьками в
Україні

являє у всьому, навіть найскладнішому, таку протилежність дитинності повагу, таку далекодіучу техніку, силу й витривалість ще несвідомої своєї вартості чудної дитини ("вундеркінд"), що треба тільки побажати, щоб спокійний і природний розвій ще посилив ті пребагаті природні обдарування" ("Ное Вінер Тагесцайтунг", 1950).

"Прекрасне обдарування молоденької Руслани Антонович, сьогодні ще дешо "вундеркінду", хіба не помиляємось, є однією із великих надій десятиріччя". ("Ное Естеррайх", 1951).

"Як Руслана сидить при піяні, вона переміняється. З-під її рук видобувається така широчинність і така повнота чарівних ввуків, що хочеться закрити очі, щоб забути, що це ще дитина торкається клавіш". ("Радіо Він", 1952).

"Панна Антонович з найбільшою грацією відіграла два останні розділи "Концерто ан Фа"

Шопена. Це був момент справжньої музичної наслоди єдиної того пополудня" ("Журнал де Женев", 1954).

Руслана Антонович саме закінчила славну Віденську Музичну Академію, що її почала

Під час одного з перших виступів у Відні

7-річний "вундеркіндом", а вийшла з неї зрілим мистцем. З приводу молодого віку, допущено її до кінцевих іспитів тільки за спеціальним дозволом міністерства освіти.

**

Перед нею довгий шлях мистця-віртуоза. Її успіх і найвищісяги вже запевнені. Бажаємо тільки, щоб ніколи не призабула нації, що з неї вийшла і

Землі, на яку вперше вступила її дитяча ніжка.

Сподіваємось, що ці дитячі фоторагадають завжди п. Руслані Антонович Батьківщину — Україну, тепер засніжену й сковану льодами неволі, яка ще вкриється весняними пелюстками свободи і дасть можливість своїм мистецтвам розвинути таланти та виявити здібності.

М. К-й

ДЕСЯТЬ ПОХВАЛЬНИХ РЕЧЕЙ

"Є дев'ять речей, що їх хвалию в серці своїм, а десяту час то виголошу ю устами своїми: Чоловік, що має радість з дітьми; той, хто за життя бачить упадок ворога свого; блаженний, хто живе з розумною по-другую; хто не оре волом у супружі з ослом; хто не поховзиться язиком; хто не є рабом нищого від себе; щасливий, хто знайшов приятеля і хто говорить доуважливих вух. Який великий той, хто мудрість знайшов, але не над того, хто по-

читає Господа. Почитання — страх перед Господом — усе переходить і з ким прирівняти того, хто його посідає?"

З "Книги Мудрощів Ісуса, сина Сирахова" переклав
о. д-р Вол. Дзьоба

Ця книга св. Письма написана в II ст. до Христа. Старина звала її "енциклопедією мудрості", така широка вона своїм змістом. На жаль, досі ще немає її перекладу на українську мову.

ЛІКИ З ОТРУТИ

Кураре — одна з найсильніших рослинових отрут. Жителі Північної Америки в давні часи застосовували його під час воєн і на полюванні. Маленька подряпина отруеною стрілою — і через кілька хвилин людина чи тварина гине.

В середині минулого століття кураре почали використовувати в медицині для припинення судорог при стовбняку, отруенні стрихніном. Але способи виготовлення кураре залишилися невідомими.

Вчені досягли великих успіхів у створенні синтетичних курареподібних препаратів. Ці препарати знайшли широке застосування при найскладніших хірургічних операціях на легенях і серці, коли виникає потреба тимчасово паралізувати дихальну мускулатуру.

Г. В. Войткевич

ВІК ЗЕМЛІ

Це питання було поставлене дуже давно, на світанні розвитку людської культури. Але як виміряти величезний час існування нашої земної кулі? Який природний годинник знайти, щоб він показав цей час у роках?

Геологія, яка намагається щонайповніше вивчити історію нашої Землі, довго не могла знайти такого годинника. Та ось на допомогу їй прийшли нові відкриття хемії і фізики і порушили найглибші питання будови атома і перетворень атомних ядер.

Основним явищем, яке використовується тепер для визначення геологічного часу, є радіоактивність — процес самовільного розпаду атомів хемічних елементів. Це явище тепер добре вивчене і широко використовується в різних галузях науки і техніки. Радіоактивний розпад елементів супроводиться випромінюванням, яке приводить до перетворення їх в інші елементи. Наприклад, важкий метал уран шляхом розпаду перетворюється в ізотоп свинцю і в гелій. Слід нагадати, що ізотопи — це атоми одного і того ж хемічного елементу, які мають різну атомну вагу.

Процес радіоактивних пере-

творень проходить з постійною швидкістю, яка не залежить від температури, тиску та впливу хемічних явищ в умовах гірських порід земної кори. Природні радіоактивні елементи — такі, як уран і торій, розпадаються дуже повільно.

Отже в мінералах, які вміщують уран або торій, з часом накопичуються продукти розпаду: метал свинець та інертний газ гелій. Відповідно до цього, вчені геохеміки розробили два основні методи визначення віку мінералів: свинцевий і гелієвий.

Найбільш надійні результати дає свинцевий метод, бо свинець і уран відносно добре зберігаються у відповідних мінералах. Свинцевим методом визначається вік досить рідкісних радіоактивних мінералів, таких, як от циркон, монацит, уранова смолка та ін. Чим більший вік має мінерал, тим більшу кількість свинцю або гелію він містить. Знаючи кількість цих елементів і швидкість розпаду даного радіоактивного елементу, можна обчислити вік мінералу в роках, визначати той час, який минув з моменту утворення мінералу. Припускається, що під час утворення мінералу в ньому не було продуктів розпаду (свинцю або гелію). В

більшості випадків таке припущення цілком виправдане. Найпростіший спосіб обчислення віку мінералу враховує ту обставину, що один грам урану протягом року виділяє одну 7.600.000.000-ну грама свинцю. Якщо відомо, скільки грамів урану та свинцю є в мінералі, то його вік вираховується простою аритметичною дією. Але кількість урану на Землі весь час зменшується і через те швидкість накопичення свинцю теж поволі зменшується. Отож для точності розрахунку вчені враховують і ці фактори.

Гелійовим методом можна визначити вік тільки тих мінералів, які стійко зберігають газ гелій. Як показали дослідження вчених, добре зберігають гелій такі мінерали, які мають велику щільність та високу температуру плавлення. До них належать саморідне залізо, магнітний залізник (магнетит), гранат, циркон.

Є ще й інші методи визначення віку давніх мінералів, які теж ґрунтуються на радіоактивному розпаді.

Таким чином, сучасна наука має в своєму розпорядженні кілька методів визначення геологічного часу, які можуть перевіряти один одного і давати надійні і точні числові результати.

Радіоактивні методи дали змогу виявити найбільш давні гірські породи земної кори. Здебільшого це тверді кам'яні породи, що виникли під час застигання розпеченої магми в

надрах Землі — магматичні породи.

Найдавніші утворення на українській землі лежать на півдні України в межах кристалічної смуги, що простягається від Волині до Азовського моря і перетинає Дніпро біля Запоріжжя та Кременчука. Вік цих утворень, представлених гранітами й подібними до них породами, становить близько 2 мільярдів років. Найдавніші породи встановлені в Південній Африці. В межах Південної Родезії (Африка) вік цих порід доходить до 2 мільярдів 700 мільйонів років. Не виключена можливість, що згодом будуть знайдені ще давніші гірські породи.

Про що говорять ці величезні числа, які визначають вік мінералів? Вони, безперечно, вказують на те, що наша Земля та її верхня кам'яна оболонка існують не менше як 2.700.000.000 років. Тривалість історії Землі надзвичайна!

Вік Землі повинен бути більший від віку найдавніших мінералів. Останнім часом дослідження дали змогу зробити розрахунки, які показали, що 5 мільярдів років тому почався розпад урану після його утворення в космічних умовах і з'явилися перші ізотопи свинцю. Отже 5 мільярдів років — це максимально можливий вік Землі, оскільки збільшення віку приводить до незвичайних фізичних умов існування речовини, при яких Земля у вигляді планети існувати не може.

Допомогло тут і вивчення

свинцю, виявленого в залізних метеоритах. Метеорити — це уламки більших тіл нашої Сонячної системи, які часом випадають на поверхню Землі. Відповідні обчислення при використанні метеоритних даних показують, що вік Землі визначається цифрою в 4.500.000.000 років. Це час, який минув після того, як на Землі відбувся поділ речовини на ряд концентричних оболонок, тобто на внутрішнє ядро, силікатну оболонку та первинну алюмосилікатну кору. Матеріал первинної земної кори згодом не раз руйнувався й перевідкладався під впливом зовнішніх геологічних факторів (діяльність текучої води, вітру, живих організмів тощо) та перетоплювався і перекристалізовувався під впливом внутрішніх факторів (магматична діяльність, вулканізм, вплив високого тиску, і температури). Найдавніші породи, згадані раніше, показують лише час, який минув з того моменту, коли зафіксовані породи останній раз стали твердими.

Завдяки сучасним методам визначення віку природних утворень ми маємо можливість встановити хронологію історії Землі. Ця хронологія у скróченому вигляді така:

На всякий випадок...

Радіовисильня в Гамбурзі присудила одному подружжю премію, як ідеальній подружній парі.

В числі дарунків, які одержала "ідеальна подружня пара" в зв'язку з присудженням їй премії, було зобов'язання, підписане знайомим адвокатом — надати подружжю юридичну поміч у випадку, коли вони забажають розлучитися.

ОЛЬГА КОЛЯНКІВСЬКА
косметичка з Парижу

6 Sylvan Ave., Toronto, Ont.
Tel.: LO. 8378

фахові поради, плекання й масажі лиця, повне усування волосся й бородавок, манікюри і т. п. На бажання, обслуга по приватних домах.
Домовляйтесь телефоном!

Виникнення Землі та планет Сонячної системи — 5-5,5 мільярдів років тому;
Перші ознаки життя на Землі — 2 мільярди років тому;
Епоха кам'яного вугілля — 250 мільйонів років тому;
Виникнення людини — до 1 мільйона років тому;
Початок льодовикової епохи — 1 мільйон років тому;
Кінець льодовикової епохи — 10 тисяч років тому;
Початок тонкої обробки каменю (неоліт) — 7 тисяч років тому;
Початок віку міді — 7 тисяч років тому;
Початок віку заліза — 3 тисячі років тому;
Земля пройшла надзвичайно довгий і складний шлях розвитку.

Для наших читачок

НАЙКРАЩА В СВІТІ

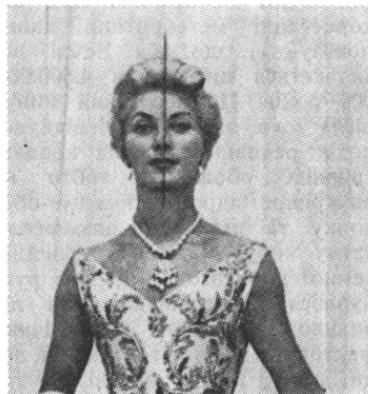
Я знаю, що ви маєте найкращий кольор лица, шкіру, як пелюстки цвіту яблуні, вимріяні очі, губи, як ягоди, ніс — наче вирізьблений. Я в це не сумніваюся. Але... якщо хочете бути ще крашою в цей різдвяний вечір, як також і у всі інші вечори — не робіть собі забагато ілюзій. Ваша краса без "макіяжу", — це хліб без солі.

Тут не йдеться про те, щоб ви вималювались, зуживши насліп більшу кількість крему із сліпка та шмінки. Тут ідеться про приготування вас самих до підкреслення вашої особистої ноти, про заакцентування вашої краси вашим власним досвідом.

Коли ви ходите на примірку до кравчині, то не раз і не два кажете змінити рукав при сукні, зменшити стан, поширити декольте. Сьогодні ж ви попробуйте "приміряти" ваше власне лицце.

Щоб осягнути найкращий результат, наперед треба поділити лицце доземною лінією на дві половини. Одну половину будемо шмінкувати, а другу залишимо для порівняння.

Виберіть собі таку годину, коли вам ніхто не перешкоджатиме у тій "операції". Сівши вигідно перед дзеркалом, забирайтесь до роботи з великою увагою та відважністю. Пам'ятайте, що йдеться про вечірне

прибирання лица, отже лінії та краски мусить бути сильніші та виразніші. Візьміть під увагу також кольор сукні, яку будете носити в той вечір.

Спочатку накладіть підклад з крему із закраскою рожевий-беж, бо його найкраще знюються при помочі яснішого чи темнішого пудру, який накладається зверху. Три основні пункти вам треба спеціально підкреслити: красу очей, розміщення червоні на щоках, та моделювання уст. Ваші очі не повинні мати темних обвідок. Отже накладіть попід очі крему, а опісля трошечки червоні до щік, обережно розігріть попід очима. Зверху попудруйте — і вже буде затушковане змучення. Сивим, дуже гостро зачесаним олівцем проведіть гар-

ну лінію від внутрішнього кута ока аж до зовнішнього, дещо її там продовжуючи, щоб надати очам скісного й більшого вигляду. Лінія повинна пробігати попри самі вій. Продовжіть вій накладаючи туш, (бо кінчики завжди ясніші), чорною або сірою, синьою чи зеленою фарбою, відповідно до ваших очей.

Червінь накладайте дуже високо попід висками — кругло, якщо ваше лице має видовжену овальну форму, — продовжасто, — коли воно кругле. Червінь накладайте дуже деликатно, бо зарожеві щоки не модні.

Для уст існує один закон: старайтеся затримати їх натуральну лінію, але занадто тонкі, або занадто грубі губи не

є найкращою прикрасою, тому їх слід вимodelювати пензликом, де треба додаючи, де треба відбираючи. А яка ваша сукня, блакитна? Тоді беріть синьо-червону кредку. Коли ж зелена, вибирайте червоно-оранжеві кольори.

Тепер порівняйте дві половини вашого лица: мальовану й немальовану. Зліва буде дивитися на вас сумна й змучена жінка, а зправа весела й усміхнена, без сліду втоми.

Отож попробуйте декілька разів, заки дійдете до досконалості вправи, як саме прибрati ваше лице, щоб стати найкращою у світі.

О. Колянківська

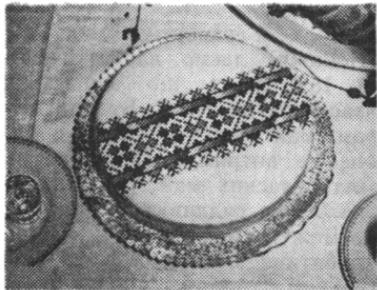
Для наших смакунів

ТОРТ МАГАРАДЖІ

4 коробки віденських бішкоптів, 3 унції мігдалів, 1 фунт несоленого масла, 1 фунт цукру-мучки, 7 сиріх жовтків, 2 помаранчі, 1 цитрона, рум.

Дно тортівниці вистелити паперими й меленими мігдалами, а боки заставити половинками бішкоптів, намоченими в румі; масло втерти на піну, додаючи по трохи цукор і по одному жовткові. Як добре втретьє, додавати по трохи сік з помаранч і цитрона, а також шкірку з цитрини, втерту на терці. Половину тієї маси виложити до тортівниці на приготовані мігдалі, на те покласти цілі бішкопти, мочені в румі, і знову викласти другу половину маси.

Зверху покрити бішкоптами і поставить до холодильні. Як добре застигне, викинути на підставку, помастити цитрино-

вою помадкою і зробити з кондензованих овочів вишивку, як на нашій ілюстрації.

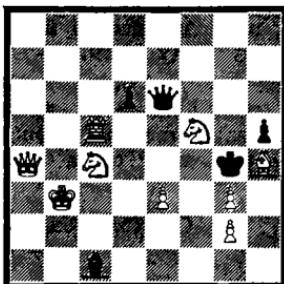
О. Фіцалович

Задача ч. 6

Е. Онищук

2 п. п. "Ді Швальбе" 1950

Мат у двох ходах

Розв'язання задачі ч. 4:

1. Даб—а8!

Стан конкурсу на розв'язання задач: Д. Кулик і Б. С. по 4, М. Петрівський 2 точки.

Безсмертна

Понижче даємо партію грану ще 1851 року, що пишається назвою безсмертної. Будучи ви-явом майстерності своєї доби, вона не витримує порівняння з грою сучасних майстрів. Лицарська нерозсудливість оборони переможеного робить її радше акробатичною штukoю, ніж мистецьким твором. Проте вона безсмертна своюю прекрасною блискучістю і її свіжість, безпосередність авантюрної романтики хвилює не тільки по-

чатківця, але й знавця; одному дає перше захоплення й віру в красу гри в шахи, другому є приємним спогадом минулой романтичної молодості "моря по коліні", що більше захоплює, ніж переконує. Безсмертна партія ввійшла блискучою перлинною в історичну скарбницю шахів.

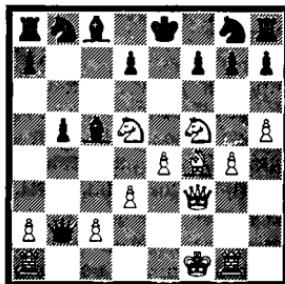
Партія ч. 6

Королівський гамбіт

Білі: А. Андерсен

Чорні: М. Кізеріцький

1. e4 e5 2. ф4 ехф4 3. Бц4 Дг4†
4. Крф1 65 5. Бхб5 Кф6 6. Кф3
- Дг6 7. д3 Кг5 8. Кг4 Дг5 9. Кф5
- цб 10. Вг1! цхб5 11. г4 Кф6 12.
- г4 Дг6 13. г5 Дг5 14. Дф3! Кг8
15. Бхф4 Дф6 16. Кц3 Бц5 17.
- Кд5! Дхб2

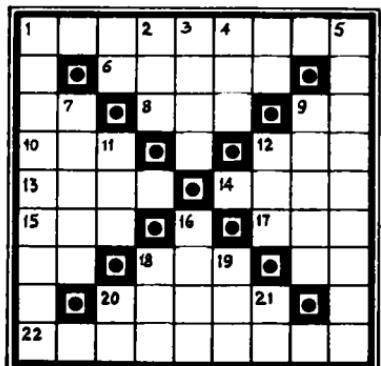
18. Бд6!! Дхал† 19. Кре2 Бхг1?
20. е5! Ка6 21. Кг7† Крд8 22.
- Дф6†! Кхф6 23. Бе7 мат.

Листування про шахи просимо адресувати:

E. Onyschuk,
1 Bryant Ave., Toronto 13, Ont.,
Canada

ХРЕСТИВКА

склав д-р К.

Поземно: 1. англ. винахідник паротяга, 6. пахучий кущуватий цвіт, 8. зайненник, 9. скорочення слова "святий", 10. урядове письмо, 12. "або" в рос. мові (фонет), 13. засіб характериза-

ції акторів, 14. прізвище норвезького композитора, 15. скорочена назва міжн. світової організації, 17. похвальна пісня, 18. скорочена назва української високої школи, 20. назва споріднення, 22. самоуправління.

Доземно: 1. місто в Еспанії, 2. англ. міра довжини, 3. грецький байкар, 4. бібл. праведник, 5. наука про плавбу кораблями, 7. місто в стейті Огайо, США, 9. залишенні знаки, 11. огорожа, 12. скорочення назви б, міжнародної допоміжової організації, 16. скорочена назва української наукової установи на еміграції, 18. попередниця ОУН, 19. орган людського чуття, 20. скорочення слова "сторіччя", 21. букви, що ними означують американці дополудневі години.

ЛІТЕРАТУРНИЙ ЛОГОГРИФ

- "Terpínnia молодого Вертера",
"Іфігенія в Авліді",
"На Заході без змін",
"Вечори на хуторі коло Диканьки",
"Тріумф смерти",
"Мужики",
"Олівер Твіст",
"Собор Паризької Богородиці",
"Шалений Орлянд",
"Записки кирпатого Мефістофеля",
"Гротески та Арабески",
"Анна Кареніна",
"Скупар",
"Агамемнон",
"Бурсак".

Побіч титулів вичислених творів світової літератури, впишіть прізвища їх авторів. Початкові букви прізвищ, прочитані доземно, дадуть додаткову розв'язку — ім'я та прізвище визначного німецького драматурга.

ЧОЛОВІЧЕ ВБРАННЯ І ЖІНОЧІ КОСТЮМИ

пошите з найкращого матеріалу і в наймодерніших фасонах,
світової слави англійсько-канадійської фірми

Wm. H. Leishman and Company Ltd.

набудете

у великому виборі
на догідні сплати
у найкращому українському магазині
чоловічого, жіночого і дитячого
вбрання та галантерії

Е. ДУМИН С-КА

552 КВІН ВУЛ., ТОРОНТО, ОНТ.

Фірма "ДУМИН КО." відома якістю своїх товарів та солід-
ністю ще з України!

СМІЛИВИХ ХЛОПЧИКІВ І ДІВЧАТОК,
що продавали б наш журнал під церквами та при нагоді різ-
них громадських зібрань, свят, спортивих змагань тощо,

пошукує Видавництво "Ми і Світ".

За кожний проданий примірник даемо 5 центів!

Можуть зголосуватися також Пластові гуртки, гуртки
СУМ та члени інших організацій, що відсоток з продажу
вживатимуть для своїх організаційних потреб.

Вже друкується

у Видавництві "Ми і Світ"
повна збірка п'ес Л. Коваленко, під заголовком

"П'ЄСИ В ЧАСІ І ПРОСТОРИ"

Ціна книги (біля 160 сторін друку) в передплаті для
читачів журналу "Ми і Світ" — 2 долари. По видрукуванні
в подрібному продажі книжка коштуватиме дорожче.

Гроши і замовлення просимо слати на адресу:

Mr. M. Kolankiwsky, 278 Bathurst St., Toronto, Ont., Canada.

ЕЛЕКТРИЧНІ І ГАЗОВІ КУХНІ МАРКИ "MOFFAT",
РЕФІРДЖЕРЕЙТОРИ "CROSLEY SHELVADOR", ТЕЛЕВІЗІЇ,
ПРАЛЬНІ МАШИНИ, ВІДКУРЮВАЧІ, ХАТНЕ УМЕБЛЮВАН-
НЯ, ПІЯНА, АКОРДЕОНИ і т. д.

купите

добре, дешево і на найкорисніших умовинах
в українській відомій фірмі

G. LUKES FURNITURE - ELECTRIC

797-9 DUNDAS STREET WEST, TORONTO
Office EM. 8-9228

Гриць голодний,
Леся плаче,
Гнат сердитий
Ходить й кряче:
— Не варено,
Не палено,
Злість бере,
Бо ж від ранку
До світанку
Мати білля пере!
— Справ машину,
Любий сину,
В хаті спокій
буде! ...

Праальні машини найкращої марки "EASY" дістанете по ціні \$99.00 на догідні сплати в

ALPHA FURNITURE CO.
735 Queen St. W. Toronto
Tel. EM-3 9637.